

KAN FRIVILLIGHETEN REDDE DEMOKRATIET?

Statusrapport for frivilligheten. Frivillighet Norges årsrapport 2018

FRIVILLIGHET
NORGE

Frivillighet Norges årsrapport består av to deler: én statusrapport for frivilligheten og den tradisjonelle årsrapporten. Da medlemsorganisasjonene vedtok en ny strategi for Frivillighet Norge i 2013, var et av tiltakene å «utvikle indikatorer og undersøke utviklingen i medlemsorganisasjonenes rammebetingelser [og] holde politikerne enda mer til ansvar for organisasjonenes rammebetingelser». Statusrapporten bidrar til dette. Her går vi hvert år gjennom frivillighetens økonomiske rammebetingelser, status for forenklingsarbeidet i sektoren, hvor forutsigbare organisasjonenes rammebetingelser er, status for forskning om frivillighet og status for frivillighetspolitikken i kommunene. I rapporten baserer vi oss på forskning, data fra medlemsorganisasjonene, informasjon fra regjeringen, Frivillighetsbarometeret og den kunnskapen vi selv har opparbeidet om sektoren gjennom ti års drift. Vi peker også på kunnskapshull som bør tettes, slik at frivillige organisasjoner, politikere og byråkrater får den kunnskapen de trenger om status for frivilligheten.

Vi håper statusrapporten blir et nyttig verktøy for alle som er opptatt av frivillighetens betingelser i Norge, og at den gir et godt grunnlag for arbeidet med å skape større rom for frivilligheten i årene som kommer.

Større
for **ROM**
FRIVILLIGHETEN

INNHold

Generalsekretærens forord: Kan frivilligheten redde demokratiet?	4
Del 1 – Statusrapport for frivilligheten	
Forenkling og forutsigbarhet	6
Frivillige organisasjoners økonomiske rammebetingelser	16
Omfanget av frivillig aktivitet	22
Nye grupper inn i frivilligheten	27
Del 2 – Frivillighet Norges årsrapport for 2018	
2018 i korthet	32
Prioriterte prosjekter	36
Styret	39
Årsmøte og nettverks- og arbeidsgruppemøter	40
Råd og utvalg	42
Høringsuttalelser	43
Sekretariatet	44
Resultat	45
Balanse	46
Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner	48

Frivillighet Norge er et samarbeidsforum for frivillige organisasjoner. Vi arbeider for bedre rammevilkår for frivilligheten og økt forståelse for den store, frivillige innsatsen i samfunnet.

Kan frivilligheten redde demokratiet?

For 30 år siden falt Berlinmuren, og de kommunistiske diktatorene i Øst-Europa ble én etter én erstattet av statsledere valgt i frie, åpne valg. Selv var jeg 12 år i 1989, og jeg husker godt den store optimismen som rådet. Mange trodde at det liberale demokratiet ville spre seg og fortrenge autoritære styresett over hele verden.

Dessverre har det ikke gått akkurat slik, og ifølge mange forskere og organisasjoner er demokratiet i tilbakegang globalt. Det henger nøye sammen med at rommet for sivilsamfunnet svekkes. Aktivister fengsles, knebles og fratas støtte. Politikere, statsledere og medier planter mistro til noen samfunnsgrupper og meninger. Mange steder brukes kampen mot terror som vikarierende argument for å motarbeide aktivister eller forby organisasjoner som fremmer synspunkt som er ubehagelige for myndighetene.

Dette er en utvikling som bekymrer, men angår den oss? Selv om lite tyder på at oppslutningen om demokratiet i Norge faller, er vi ikke immune mot den globale utviklingen. Vi kan ikke ta demokratiet for gitt. Men vår sterke frivillighet kan være en god vaksine mot at det svekkes.

I Norge er det stor enighet om at frivilligheten skal være fri fra politisk styring og vokse fram nedenfra. Folk skal gis rammer til å engasjere seg i det som betyr noe for dem, og mangfoldet av stemmer gir politikerne noe å styre etter.

Frivilligheten er avgjørende for demokratiet fordi den utfyller politisk toppstyring, og fordi den lærer oss å samarbeide om å nå felles mål gjennom demokratiske spilleregler. I tiden framover blir disse rollene enda viktigere.

Hva utfordrer frivillighetens demokratiske funksjon i Norge? Mange ser frivil-

lige organisasjoner først og fremst som leverandører av aktiviteter og tjenester. Hvis dette synet dominerer, kan det føre til mindre frie midler til organisasjonene, og en større andel midler som er bundet opp i konkrete aktiviteter. Det gir mindre frihet for organisasjonene til å prioritere, selv gjennom demokratiske prosesser.

En annen utfordring ligger i medievirkeligheten og debattklimaet. Sosiale medier og et mer fragmentert medielandskap gir nye muligheter for frivillige organisasjoner til å fremme sine budskap. Men premissene for ordsiftet har også endret seg. En økende polarisering av debatten gjør det utfordrende å nå gjennom med saklige budskap. Det er også stadig større fokus på enkeltstemmer og enkelthistorier, snarere enn stemmer som representerer mange. Det øker behovet for å ta i bruk mer ekstreme virkemidler for å skape oppmerksomhet og engasjement.

Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge

Hvordan tar vi vare på, og styrker frivillighetens demokratiske rolle? Her er mine oppfordringer til oss selv som frivillige organisasjoner:

- Dyrk formålet – enten det er en sak eller en aktivitet vi jobber for.
- Søk samarbeid og dialog med andre, men ikke la andre aktører overstyre oss, enten de er offentlige eller private.
- Driv organisasjonen på en god, åpen og etterrettelig måte. Det er avgjørende med godt organisasjonsdemokrati

for å skape og opprettholde høy tillit til frivilligheten.

- Bidra til en saklig samfunnsdebatt og unngå polariserende virkemidler som hemmer debatten og undergraver tillit og troverdighet på lang sikt.
- Støtt opp om sivilsamfunnet internasjonalt – søk samarbeid og bidra til å styrke sivilsamfunnet ute i verden.

Vår sterke frivillighetstradisjon er en viktig grunn til at demokratiet i Norge fortsatt står støtt. Både vi i organisasjone-

ne og politikerne har et stort ansvar for å ta vare på og styrke frivilligheten i tiden som kommer. Fra politikernes side vil det være en god start å innfri frivillighetens krav om rettighetsfestet og full momskompensasjon. Det vil gjøre frivilligheten mer fri og uavhengig, gjennom at vi får bruke midlene på å realisere våre egne formål, snarere enn å betale avgift til staten.

Stian Slotterøy Johnsen
Generalsekretær

Forenkling og forutsigbarhet

– Frivillige organisasjoner er demokratiet, sa kulturminister Trine Skei Grande (V) på Frivillighet Norges Topplederkonferanse den 14. februar 2019. Men levende frivillige organisasjoner forutsetter at det er lett å være frivillig. Ingen starter en organisasjon for å rapportere om arbeidet de gjør. Frivillige organisasjoner har behov for minst mulig byråkrati så de kan bruke ressursene sine på aktivitet og formål, til det beste for både organisasjonene, medlemmene og samfunnet. Blir det for komplisert å drive en organisasjon, risikerer vi at mangfoldet svekkes.

76 prosent opplever byråkratiske utfordringer

Frivillighet Norge vedtok 11 krav til forenkling i 2013. En undersøkelse gjort blant våre medlemsorganisasjoner i 2017, viser at det gjenstår en del før disse kravene kan regnes som innfridd. 76 prosent av respondentene oppga at de i større eller mindre grad opplever utfordringer eller hindringer som følge av offentlig byråkrati, lovverk eller regler. Byråkratiske og kompliserte søknadsordninger legger

særlig hindre for organisasjoner med høy grad av for eksempel barn og unge eller nyankomne flyktninger og innvandrere, og kan hemme verdifull inkludering og rekruttering av disse i organisasjonslivet.

Rapport: Statlige støtteordninger kan forenkles

I januar 2018 satte Kulturdepartementet ned en ekspertgruppe som skulle vurdere hvordan statlige tilskudd til frivillige organisasjoner kan fordeles enklere, åpnere og mer koordinert. Frivillighet Norge deltok i denne gruppen.

Arbeidsgruppen anbefaler at departementene starter et strategisk samarbeid på politisk og faglig nivå om tilskudd til frivillige organisasjoner, hvor de setter mål for en enklere, åpnere og mer koordinert forvaltning, avklarer roller og ansvar og etablerer gode rammer og strukturer for tilskuddsforvaltningen. Det anbefales at Frivillighetsregisteret brukes i dette forenklingsarbeidet, og dessuten etterlyses større grad av forutsigbarhet i ordningene.

Definisjon av frivillighet i regelverket

Ulike deler av regelverket opererer med ulike definisjoner av «frivillig organisasjon». Begreper som «allmenntilgittig» og «samfunnsnyttig» brukes av det offentlige som avgrensninger, men tolkningen av begrepene er skjønnspreget. Det gjør lovverket utilgjengelig og lite forutsigbart for frivillige organisasjoner.

Både den nye Granavolden-plattformen til regjeringen og frivillighetsmeldingen lover en forenklingreform for frivilligheten. Regjeringen skriver at dagens frivillighetsregister ikke kan oppfylle målet om at organisasjonene bare leverer informasjon til det offentlige én gang, og beskriver samtidig en utdatert arbeidsflyt for tilskuddsforvalterne.

Digitalisering

Økt digitalisering og automatisering skaper både nye muligheter og nye utfordringer i samfunnet. Det må de frivillige organisasjonene tilpasse seg til. I den nye frivillighetsmeldingen, framhever regjeringen digitalisering som et viktig satsningsområde. Meldingen er imidlertid lite konkret på hva dette innebærer.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

I vårt innspill til den nye frivillighetsmeldingen, ba Frivillighet Norge om at meldingen skulle følge opp målet om å forenkle hverdagen for den enkelte organisasjon. Vi ba særlig om at meldingen skulle inneholde en plan for ferdigstillingen av Frivillighetsregisteret og for hvordan registeret skal tas i bruk som et effektivt forenklingsverktøy, både for det offentlige og frivilligheten. Særlig ønsket vi at Frivillighetsregisteret skal kunne samkjøre søknads- og rapporteringsprosedyrer.

Frivillighet Norge savner flere og tydeligere mål for innholdet i regjeringens foreslåtte forenklingsreform. Det er fortsatt en mangel på ambisjoner for bruk av Frivillighetsregisteret og for forenkling og samordning av tilskuddsordninger i meldingen.

På sikt må målet være å etablere én overordnet definisjon av frivillig organisasjon, som brukes som inngangsport til alle regelverk som gjelder for frivillige organisasjoner og som tar utgangspunkt i Frivillighetsregisteret. I en tilskuddsforvaltning som blir stadig mer digitalisert, bør ambisjonen være direkte kommunikasjon mellom søknadsportaler og Frivillighetsregisteret. Informasjon bør kunne hentes automatisk og gjenbrukes, akkurat som når hver og en av oss leverer selvangivelsen, som er forhåndsutfylt med informasjon fra ulike kilder.

Det er også behov for en klar plan for digitaliseringen av samspillet mellom staten og frivilligheten og for digitaliseringen som skal skje i frivilligheten.

11 krav til forenkling i frivillig sektor

Regjeringen har et mål om en enklere hverdag for folk flest. Det må også innebære en enklere hverdag for de frivillige organisasjonene. Forenkling frigjør tid og energi slik at frivillige kan bruke energien sin på aktivitetene og sakene de brenner for. Forutsigbarhet gjør det mulig for

organisasjoner å drive faste aktiviteter, å være demokratiske aktører og stabile samarbeidspartnere for det offentlige, blant annet på helse- og velferdsfeltet.

På årsmøtet i desember 2013 vedtok Frivillighet Norges medlemsorgani-

sasjoner *11 krav til forenkling i frivillig sektor*. Kravene ble oversendt til blant andre daværende kulturminister Thorhild Widvey, som lovet å bedre situasjonen. Tabellen nedenfor viser kravene og hva som har skjedd fram til 2019.

Bilde 1: Ungdommer ble oppmuntret av Frivillighet Norge til å engasjere seg på Norway Cup 2018.

Bilde 2: Kulturminister Trine Skei Grande på Frivillighet Norges topplederkonferanse på Sentralen i Oslo 28. februar 2018. Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge

De elleve kravene

Krav fra frivillig sektor	Hva har skjedd?
1. Det må etableres en overordnet definisjon av frivillig organisasjon, som må brukes som inngangsport til alle regelverk som gjelder for frivillige organisasjoner	RØD: Regjeringen argumenterer mot å etablere en felles definisjon av frivillig organisasjon på tvers av lover og regelverk i den nye frivillighetsmeldingen. Det er mange bestemmelser som gjelder for frivillige organisasjoner, men ulike lover som skatteloven, lotteriloven, merverdiavgiftsloven og frivillighetsregisterloven har forskjellige definisjoner på hva som skal til for å regnes som en "støtteverdig" organisasjon. Dette gjør lovverket lite forutsigbart og vanskelig å forstå.
2. Ferdigstill Frivillighetsregisteret	GUL: Det er utviklet en integrasjonsløsning for Frivillighetsregisteret og organisasjonenes medlemssystemer. Kulturdepartementet opplyser at de vil innføre tredjesifferkategorier når FN har oppdatert de internasjonale ICNPO-kategoriene Frivillighetsregisteret er basert på.
3. Hele staten må ta Frivillighetsregisteret i bruk som forenklingsverktøy	GUL: Frivillighetsregisteret er tatt i bruk som inngangskriterium i flere tilskuddsordninger, men brukes ikke som verktøy for å samkjøre søknads- og rapporteringsprosedyrer. I rapporten fra ekspertgruppa anbefales det at dette gjøres i større grad.
4. Organisasjonene må få tilstrekkelig tid til å benytte statlig støtte på en god måte	GUL: Kulturdepartementet har lansert veilederen <i>Forenkling av statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner</i> , hvor utfordringen er omtalt. Det er ikke innført en hovedregel om at midler som kommer sent på året kan overføres til neste år.
5. Organisasjonene må få tilstrekkelig tid til å delta i høringer	GUL: I Regjeringens frivillighetserklæring heter det at den vil "tilstrebe" tre måneders høringsfrist i saker som angår sektoren. Organisasjonene rapporterer likevel om korte høringsfrister og høringsfrister like etter sommerferien.
6. Statlige ordninger for frivillige organisasjoner må være forutsigbare	GUL: Generelt er driftstilskudd mer forutsigbare enn prosjektilskudd. Kulturdepartementet har et mål om at en større del av støtten til frivilligheten skal tildeles som driftstilskudd. Kulturdepartementet har satt ned en ekspertgruppe som har fremmet forslag til forenklinger av statlige tilskuddsordninger. Momskompensasjonen kunngjøres sent på året, og det er årlig usikkerhet knyttet til hvor mye denne utgjør for enkeltorganisasjonene.
7. Erstatt det skjønnspregede kravet om "samfunnsnytte" med entydige kriterier	RØD: Staten opererer fortsatt med "samfunnsnytte" som begrep på pengespill- og lotteriområdet. I tillegg er begrepet "andreorientert" innført som kriterium for å motta spillemidler.
8. Erstatt 14 definisjoner av "medlem" med en definisjon	GRØNN: Kulturdepartementet har utarbeidet en felles definisjon på "tellende medlem" og "tellende lokallag". Definisjonen er lagt inn i veilederen <i>Forenkling av statlige tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner</i> .
9. Erstatt 10 definisjoner av "lokalt lag" med en definisjon	
10. Etabler entydige regler for hvem som kan delta i momskompensasjonsordningen	GUL: Fra 1.1.19 har en ny forskrift for momskompensasjonsordningen trådt i kraft. Noen avklaringer har kommet, men det gjenstår fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvem som kan delta i ordningen og hvilke kostnader som er godkjent.
11. Styrk koordineringen av den statlige frivillighetspolitikken	GUL: Etter lanseringen av Frivillighetserklæringen har Kulturdepartementets rolle som koordinerende organ for Regjeringens frivillighetspolitikk blitt noe styrket.

● Grønn: Innfridd ● Gul: Kravet er delvis innfridd ● Rød: Ingen framdrift med å innfri kravet

Forenklingsarbeid for lokal og regional frivillighet

Også den lokale og regionale frivilligheten er opptatt av forenkling. En viktig forutsetning for at det skal bli enklere for lokale og regionale organisasjoner, er at kommunene og fylkeskommunene utvikler en frivillighetspolitikk i dialog med bredden av foreningene. Frivillighet Norge gjennomførte i 2018 en omfattende undersøkelse om utfordringer

og muligheter i samarbeidet mellom kommuner og frivilligheten. Undersøkelsen bygger på innspill fra omlag 900 foreninger i 26 kommuner med tilsammen 582 642 innbyggere. Noen av de viktigste utfordringene handlet om rekruttering, økonomi, tilgang på lokaler og behovet for at kommunene er bedre koordinert i samhandlingen med

frivillig sektor. Ønskede tiltak som løftes fram, er forenkling av søknadsprosedyrer, bruk av kommunale lokaler og «én dør inn»-funksjoner, gjerne gjennom en frivillighetskoordinator som har mandat og ansvar som legger til rette for frivilligheten.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Frivillighet Norge mener alle kommuner og fylkeskommuner må utvikle og vedta en helhetlig frivillighetspolitikk i dialog med frivilligheten lokalt for å styrke kommunens tilretteleggerfunksjon for frivillige lag og foreninger.

Samarbeidsplattform med KS 2017-2020

Den nye frivillighetsmeldingen omtaler det frivillighetspolitiske arbeidet Frivillighet Norge gjør i kommunene i positive ordelag. Frivillighet Norge har, i likhet med KS, et mål om at alle kommuner og fylkeskommuner skal ha en frivillighetspolitikk. Avtalen

Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor mellom KS og Frivillighet Norge skal bidra til å forenkle samarbeid og dialog mellom kommune og lokal frivillighet. Avtalen brukes aktivt i samarbeidsprosjekter mellom KS og Frivillighet Norge. Eksempler er dialog om saker der partene har felles interesser og samarbeid om årlige nasjonale

konferanser om lokal frivillighetspolitikk. Frivillighet Norge bruker avtalen i kontakten med fylkeskommuner og kommuner for å initiere samarbeidsprosjekter som fremmer utviklingen av en kommunal frivillighetspolitikk i dialog med foreningene lokalt og regionalt.

Større
rom for
frivilligheten

frivillig.no

Norges Blindforbund
Syvshemmedesforbundet
Inspirasjon – mestring

100%
ER
MULIG

Kart over kommuner med frivillighetspolitikk

Frivillighet Norge lanserte i 2017 en nasjonal oversikt over de kommunene som har vedtatt en frivillighetspolitikk. Informasjonen er basert på kommunenes nettsider og dialog med kommunene. Kartet oppdateres kontinuerlig. Tallene under tar utgangspunkt i 428 kommuner.

I løpet av 2017 registrerte Frivillighet Norge 51 kommuner (12%) med en vedtatt kommunal frivillighetspolitikk. I tillegg registrerte vi at 27 kommuner var i en prosess med å utarbeide en kommunal frivillighetspolitikk. I løpet av 2018 registrerte vi 64 kommuner (14,7 %)

med en kommunal frivillighetspolitikk. I tillegg registrerte vi at 32 kommuner var i en prosess med å utarbeide en frivillighetspolitikk.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Frivillighet Norge har som mål å utvide samarbeidsavtalen med KS til et trepartssamarbeid med regjeringen, som beskriver hvilke prinsipper som skal gjelde for det offentliges samhandling og dialog med frivillig sektor på alle områder. Saken ble grundig drøftet i den interne høringen blant våre medlemmer til Regjeringen Solbergs frivillighetserklæring i 2015. Frivillighet Norge mener at det må være et mål å utvikle et overordnet dokument som uttrykker hvilke prinsipper som skal gjelde for det offentliges samhandling og dialog med frivillig sektor. Frivillighet Norge ser på Regjeringens frivillighetserklæring som første steg på veien mot en overordnet og forpliktende overenskomst mellom hele offentlig sektor og frivilligheten. Vi har oppfordret Kulturdepartementet til å vurdere hvorvidt frivillighetserklæringen har hatt en effekt på samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor. Det finnes en samarbeidsavtale mellom regjeringen, KS og organisasjoner som representerer ideelle aktører på helse- og velferdssfeltet. En overordnet avtale bør åpne for at det etableres denne typen samarbeidsavtaler med relevante aktører på avgrensede fagfelt.

FRIVILLIGHETSPOLITIKK I NORSKE KOMMUNER

Norgeskart som markerer landets kommuner med tre forskjellige farger

1 Grønn: Har en helhetlig frivillighetspolitikk

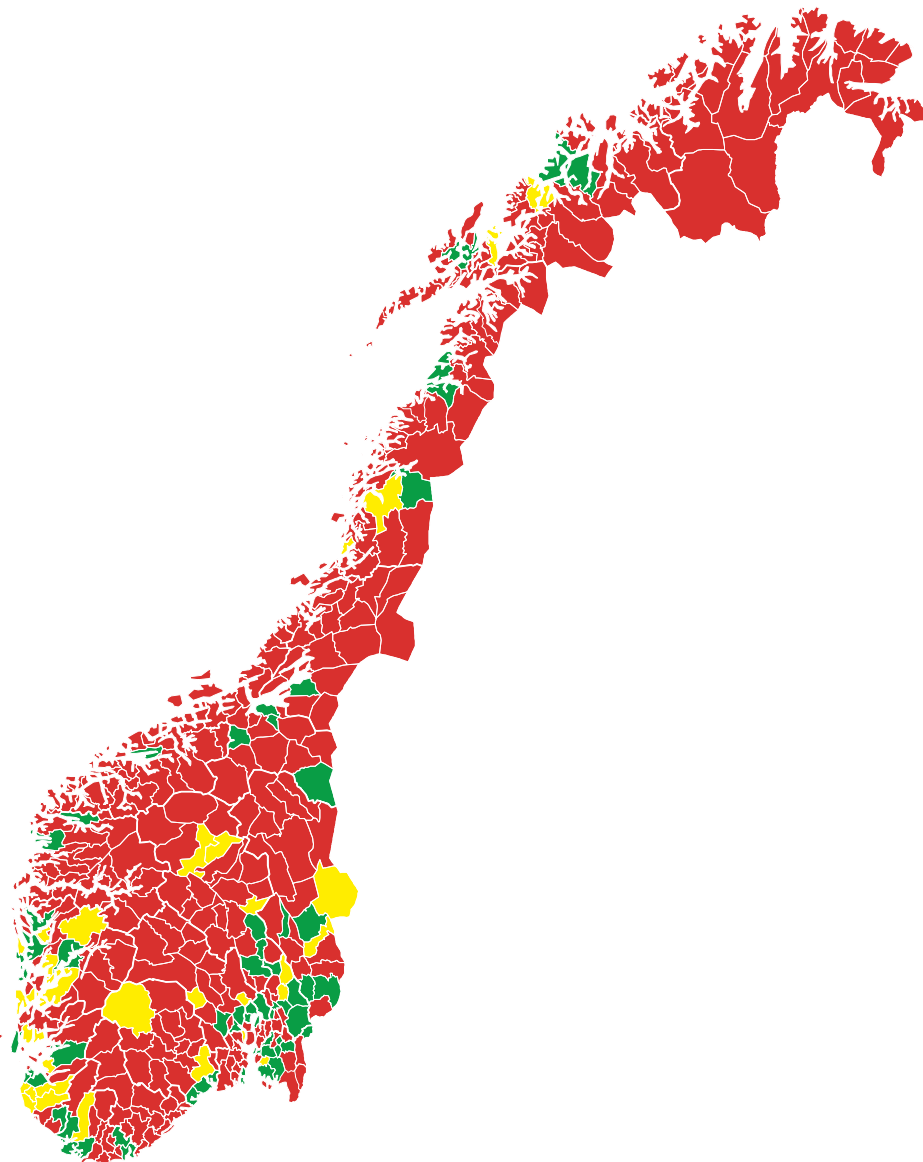
Frivillighet Norges kriterier er at kommunen har utarbeidet en egen frivillighetsmelding, plan, erklæring e.l. som inneholder tiltak som skaper vekst og utvikling for frivillig sektor. Innholdet må være utviklet i dialog med bredden av lokale frivillige organisasjoner og må ha vært gjennom en politisk behandling.

2 Gul: Er i ferd med å utvikle en frivillighetspolitikk

Kommunen er i prosess med å utvikle en kommunal frivillighetspolitikk i dialog med den lokale frivilligheten.

3 Rød: Har ingen frivillighetspolitikk

Frivillighet Norge kjenner ikke til at kommunen har utarbeidet eller er i prosess med å lage en frivillighetspolitikk.

Styreleder i LNU, Rode Hegstad, organisasjonskonsulent i Frivillig.no, Nancy Herz, og ungdomspolitikere på Frivillig.no-båten under Arendalsuka 2018.
Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge

Kommune og regionreformen

Regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ble i september 2018 enige om at fylkeskommunene skal få nye oppgaver innen viktige områder som kompetanse og integrering, folkehelse, klima og miljø, næringsutvikling og landbruk,

forskning, samferdsel, planlegging og kultur. Frivillighet Norge har i 2018 vært særlig opptatt av forslaget om at statlige tilskuddsordninger skal overføres kommunene eller de nye fylkene. Organisasjonenes sentralledd spiller en

viktig rolle i den norske frivillighetsmodellen ved å ivareta organisasjonenes demokratiske funksjon og ved å legge til rette for lokal aktivitet innenfor de ulike organisasjonenes formål.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Frivillighet Norge mener at kompetansen om frivilligheten og strukturen på samarbeidet med frivilligheten per i dag er for svak på det regionale og lokale nivået. Å overføre statlige tilskuddsordninger til kommunene vil kunne utfordre viktige roller som organisasjonenes sentralledd har i dag og svekke finansieringen av frivillig sektor generelt. Organisasjonenes sentralledd har ofte langt bedre forutsetninger enn kommunene for å identifisere lokallagenes behov. De holder oversikt over og bistår i arbeidet med å søke om midler og bidrar også til kompetanseutvikling og -overføring mellom lokallag i ulike deler av landet. Dersom regjeringen skulle velge å gå videre med forslaget om at statlige tilskuddsordninger skal overføres kommunene eller de nye fylkene, må konsekvensene for den norske frivillighetsmodellen, basert på lokallag, regionale og nasjonale organisasjonsledd, utredes grundig først.

En kartlegging Frivillighet Norge gjennomførte i 2018 viste at ansvaret for frivilligheten er spredt på flere avdelinger i de 19 fylkeskommunene. Kun en tredjedel av fylkeskommunene har etablert en frivillighetspolitikk, men de fleste har samarbeid med organisasjonene. I noen fylker bærer samarbeidet preg av at frivillige organisasjoner og fylkeskommunen sammen har funnet felles mål de ønsker å nå. Andre steder er formålet eksplisitt å nå målene i fylkeskommunale planer. De fleste fylkene støtter regionale paraplyorganisasjoner økonomisk. Tendensen er at små fylkeskommuner har få tilskuddsordninger, mens de store fylkeskommunene har en større bredde i sin tilskuddsportefølje. Alle fylkeskommunene har møteplasser i form av konferanser eller seminarer der frivilligheten blir invitert. Ingen av fylkeskommunene har involvert de frivillige organisasjonene i sammenslåingsprosessen, men mange organisasjoner sier at de har blitt informert om sammenslåingsprosessen, og flere kommuner har på agendaen at frivilligheten skal bli koblet på sammenslåingsprosessen. Dette er en sak frivillighet Norge vil følge nøye i 2019. 1. januar 2020 vil Norge ha 356 kommuner og 11 fylker.

Frivillige organisasjoners økonomiske rammebetingelser

I *Makten og demokratiet (2003)* beskriver Øyvind Østerud, Fredrik Engelstad og Per Selle frivillig sektor som en viktig del av den demokratiske infrastrukturen. Dette må vi ta vare på, og for å bevare den uavhengige stillingen frivillig sektor har, må det sikres en stor andel frie driftsmidler.

Frivillighetens viktigste inntektskilder

Norske frivillige organisasjoners økonomi er i europeisk sammenheng relativt uavhengig av statlig støtte. Ifølge rapporten “Finansiering og rammevilkår for frivillig sektor (2017)” kom 22 prosent

av organisasjoners inntekter fra offentlig støtte i 2013.

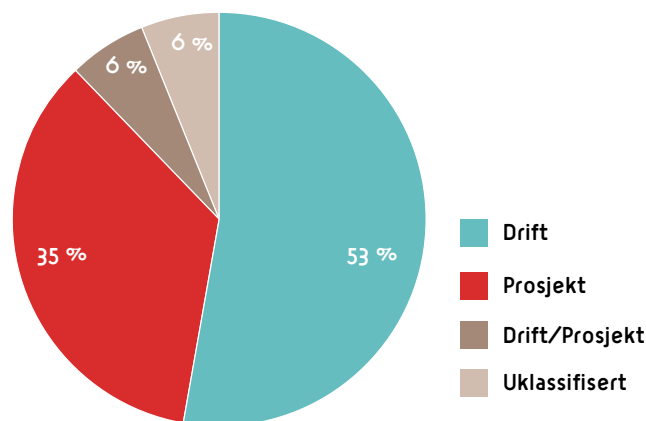
Frivillighetens viktigste inntektskilder er fortsatt egengenererte inntekter, for eksempel medlemskontingent. Dette til tross for at inntekter organisasjoner tidligere hadde gjennom spilleautomater, nå kommer i form av overføringer fra Norsk Tipping, som klassifiseres som offentlig støtte i rapporten.

Frie midler til frivilligheten

Et viktig forenklingstiltak for frivilligheten er at økte bevilgninger kanaliseres som frie driftsmidler heller enn som

prosjektstøtte. Da bruker organisasjonene mindre tid på rapportering og søknads-skriving.

I Frivillighetsmeldingen sier Regjeringen at den vil gi tilskudd til frivillighet som mål i seg selv og det skal gjøres en gjennomgang av alle tilskudd med tanke på å vurdere om flere tilskudd skal ytes som driftstilskudd. I dag blir 53 prosent av samla tilskudd fra staten gitt som frie driftsmidler. Det er positivt at regjeringen vil øke denne andelen. Se fordeling mellom driftsmidler, prosjektmidler og annet (Tall fra Frivillighetsmeldingen):

Frivillighetsprisen. Foto: Birgitte Heneide.

Årets Nykommer

Behov for helhetlige og samordnede tilskuddsordninger

Kulturdepartementet satte i januar 2018 ned en ekspertgruppe for å vurdere hvordan statlige tilskudd til frivillige organisasjoner kan fordeles enklere, åpnere og mer koordinert. Mandatet ba også ekspertgruppen vurdere hvordan tildelingen av tilskudd kan bli mer helhetlig, samordnet og forutsigbar.

Ekspertgruppen viser i sin rapport “Mer samordnet, åpnere og enklere” (2018) at det mangler en helhetlig tilnærming til, og samordning av tilskuddsordninger. De presiserer at samordningen må skje med utgangspunkt i brukerne, som her er frivillige organisasjoner. De anbefaler videre at Kulturdepartementets samordningsrolle styrkes, og at departementene og Direktorat for økonomistyring avklarer roller og ansvar samt etablerer gode rammer for tilskuddsforvaltningen.

Ekspertgruppen peker på gjenbruk av informasjon som ett av de viktigste områdene å jobbe med. Dette krever en utvikling av Frivillighetsregisteret. I KUD sin kartlegging av om søknads- og rapporteringsprosesser er fullelektroniske svarer 28 av 57 respondenter ja på

søknadsprosessen og 22 av 57 ja på rapporteringsprosessen. I følge ekspertgruppen viser manglende bruk av Frivillighetsregisteret at departementene i liten grad utnytter de digitale mulighetene. I Frivillighetsmeldingen sier Regjeringen at de vil gjennomgå tilskuddsordningene for å vurdere hvilke som egner seg for å bruke Frivillighetsregisteret som inngangskriterium.

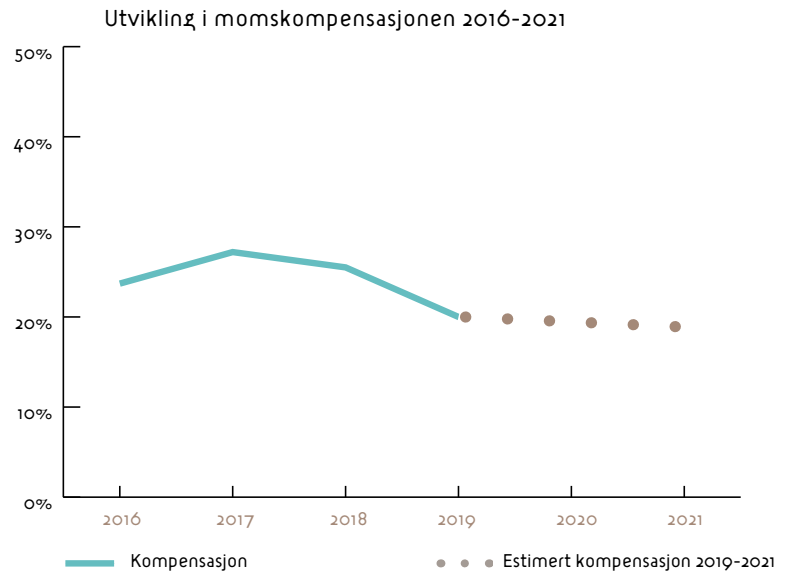
Ekspertgruppen ser en utfordring i at en del tilskuddsordninger kombinerer departementenes sektormål og frivillighet som mål i seg selv. Ekspertgruppen anbefaler at departementene tydeliggjør hvorfor staten ønsker å legge til rette for frivillighet i den aktuelle sektoren.

Momskompensasjon til frivillige organisasjoner

En av de viktigste statlige ordningene definert som frie midler er momskompensasjonsordningen. Den er fortsatt underfinansiert med over 500 millioner kroner årlig. Fra 2014 til 2017 ble ordningen dårligere år for år, fordi momskompensasjonsbeløpet ikke har holdt tritt med økningen i søknadsgrunnlaget. Dette endret seg i 2018, da ordningen ble litt bedre og avkortningen ble redusert til 25,5 prosent. I Frivillighetsmeldingen lover regjeringen å øke bevilgningen til 1,8 milliarder kroner innen 2021. Ifølge våre beregninger vil avkortningen da reduseres til 20 prosent.

*Styreleder i Frivillighet Norge åpner vårt seminar på Stortinget 16. oktober 2018 med å fortelle hvor mange vaffer frivilligheten må selge for å betale de moms-utgiftene som ikke blir kompensert av staten.
Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge.*

24. oktober 2018 ble ny forskrift for momskompensasjon vedtatt og offentliggjort. Den viktigste endringen er at alle søkere, underledd og aksjeselskap må ha registrert oppdaterte vedtekter i Frivillighetsregisteret, noe som betyr at alle underledd også må registrere seg i Frivillighetsregisteret. Se faktaboks for flere endringer:

- proportsatsen på kompensasjon endres fra 7 prosent til 8 prosent opptil 5 millioner i søknadsgrunnlaget og 6 prosent på søknadsgrunnlaget over 5 millioner.
- Alle søkere, underledd og aksjeselskap må ha registrert oppdaterte vedtekter i Frivillighetsregisteret.
- Studieforbund utelukkes eksplisitt fra ordningen.
- «Organisasjoner som er lukket» utelukkes fra ordningen.
- «virksomheter som kommer en lukket krets til gode, gir privatøkonomiske fordeler eller dekker det som normalt anses for å være kostnader av privat karakter» utelukkes fra ordningen.
- Nytt punkt for paraplyorganisasjoner angående frivillig innsats: «Ved vurdering av frivillig innsats hos paraplyorganisasjoner kan det legges vekt på frivillig innsats hos medlemsorganisasjonene dersom disse tilfredsstiller kravene i denne forskriften.»
- «økonomisk virksomhet og hvor kompensasjon til denne virksomheten er i strid med EØS-avtalens regler om offentlig støtte» utelukkes fra ordningen.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

En større andel av midlene til frivillig sektor må gis som frie driftsmidler. En samlet frivillighet har som hovedkrav at momskompensasjonsordningen rettighetsfestes og fullfinansieres, slik at organisasjonene reelt får kompensert sine momsutgifter i tråd med kriteriene i dagens regelverk. Å fullfinansiere og rettighetsfeste ordningen vil være i tråd med målene i Frivillighetsmeldingen om bred deltakelse og en sterk og uavhengig frivillig sektor. Det må også etableres en moms-kompensasjonsordning for investeringer og oppgraderinger av bygg og anlegg i frivilligheten.

Samarbeid mellom frivillighet og næringsliv

Behovet for privat finansiering av frivilligheten øker i takt med næringslivets samfunnsansvar. Da er det viktig å legge til rette for at frivillige organisasjoner og private næringsaktører kan samarbeide på en god måte.

Deloitte har utredet regelverket for sosiosponsing på vegne av Frivillighet Norge. Bakgrunnen er tilbakemeldinger fra organisasjoner om at det er økonomisk mer attraktivt for sponsorer å bidra til større idretts- og kulturarrangement enn til sosiale formål. Årsaken ligger i sponsorens mulighet til å føre utgiftene til sponsing som en markedsføringskostnad og dermed trekke fra utgiften fra bedriftens skattepliktige resultat.

Deloitte rapport sier at det viktigste for fradragsretten er at bedriften kan vise til en direkte sammenheng mellom spon-sorutgifter og bedriftens skattepliktige inntekt. Det er vanskeligere å påvise når det er snakk om positiv assosiasjonsverdi gjennom ulike former for samfunnsansvar eller sosiosponsing. I tillegg har Skatteetaten vist et mer restriktivt syn enn det er holdepunkter for i gjeldende rettspraksis. Fradragshjemmelen i skatteloven § 6-1, første ledd blir for snever og usikker. Deloitte anbefaler derfor at det etableres en ny lovbestemmelse, enten som et nytt ledd til skatteloven § 6-1 eller som en ny bestemmelse i skatteloven kapittel 6, som sikrer fradragsrett for sosiosponsing.

Skattefradragsordningen for gaver er også et virkemiddel for å fremme mer private donasjoner til frivilligheten. I Frivillighet Norges rapport om skattefradragsordningen fra 2018 kom det fram at omfanget på gaver er nesten tredoblet fra 2005 til 2017, til over 4 milliarder. Mens gaver utgjør en stabil del av organisasjonenes inntekter, oppgir likevel under halvparten av organisasjonene i Frivillighet Norges undersøkelse at de har en målstyrt gavepolitikk. Rapporten viser også at samarbeid mellom frivilligheten og næringslivet i stor grad handler om gjensidig kompetanseoverføring, i tillegg til økonomiske bidrag.

Foto: Birgitte Heneide.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Skattefradragsordningen er dårlig egnet som incentiv for bedrifter til å donere til frivillige organisasjoner. Frivillighet Norge mener det bør innføres en ny særskilt beløpsgrense på 100 000 kr for gaver fra bedrifter. Ordningen kan forenkles ved å bruke Frivillighetsregisteret som definisjons-, avgrensings- og rapporterings-verktøy. Det bør også åpnes for skattefradrag for gaver til lokale lag og foreninger.

Ulike deler av frivilligheten opplever en større iver i næringslivet etter å bidra, men samarbeid med næringsaktører om å oppnå sosiale mål er et relativt nytt felt i Norge som også har sine utfordringer. Frivillighet Norge har sett et behov for å etablere noen prinsipper og anbefalinger for slike samarbeid. Frivillighet Norges bestemte derfor på sitt årsmøte i 2016 å nedsette en arbeidsgruppe som har kommet fram til 10 bud for godt samarbeid mellom næringsliv og frivillighet. Det anbefales blant annet å respektere hverandres formål og finne felles mål, å forstå og dele hverandres kompetanse, å skape forståelse for frivillighetens egenart og å søke samarbeid som bidrar til faktisk kapasitetsheving i organisasjonene.

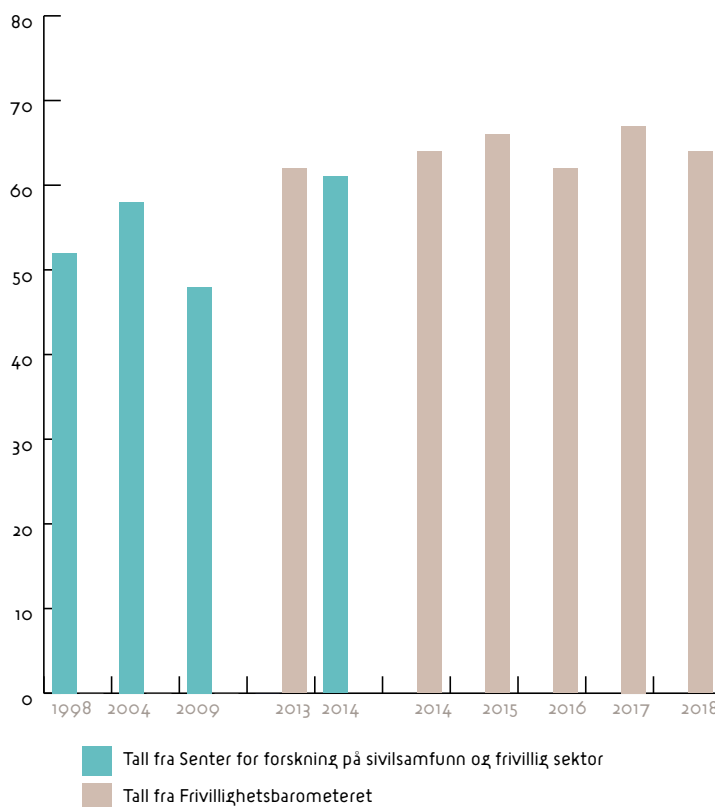
Omfanget av frivillig aktivitet

“Gjennom å vere ein arena for aktivitet og engasjement, med rom for usemje og brytningar, sikrar frivilligheita den felles danninga som gjer menneske i stand til å vere aktive medborgarar i eit demokrati.” (Frivillighetsmeldingen s. 31)

Heldigvis er det mange som deltar i frivilligheten i Norge. Andelen som gjør frivillig arbeid er stabilt høy. Frivillighet Norge gjennomfører hvert år en befolkningsundersøkelse i samarbeid med Kantar TNS, kalt Frivillighetsbarometeret. I 2018 kom det frem at 64 prosent av befolkningen over 15 år har gjort frivillig arbeid siste 12 måneder. Det er en nedgang på 3 prosentpoeng fra 2017, men likevel svært høyt sammenlignet med andre land.

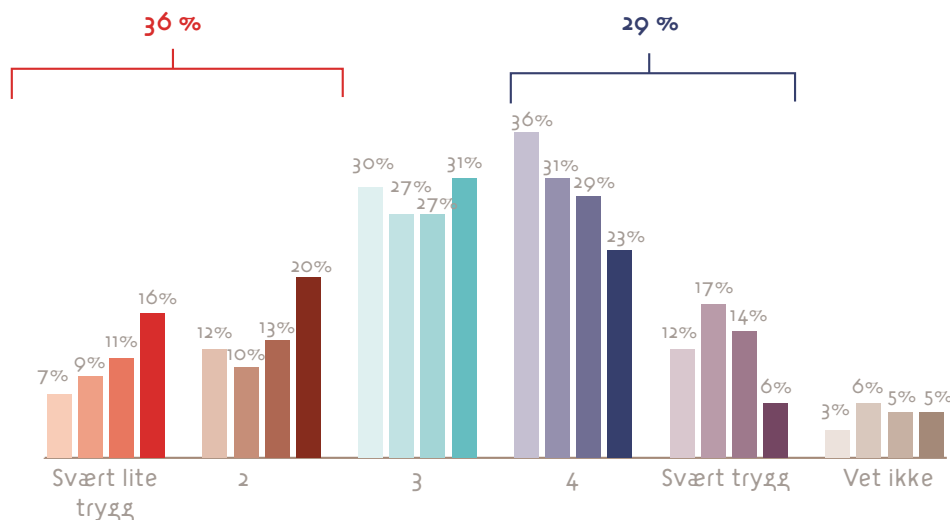
Andelen som gjør frivillig arbeid ofte, det vil si mer enn 5 timer i måneden, er høyest i de eldre aldersgruppene. I aldersgruppen 75+ oppgir hele 34 prosent av respondentene at de gjør mer enn 5 timer frivillig arbeid i måneden.

De viktigste begrunnelsene for å gjøre frivillig arbeid er at man vil være til nytte/ bidra med noe, at frivilligheten har en verdi for samfunnet som man vil støtte opp om eller at man brenner for en sak eller en aktivitet.

Generalsekretær i Kirkens SOS, Leif Jarle Theis, forteller om hvordan det har påvirket organisasjonen at de rundt 1000 frivillige som bemanner organisasjonens SOS-telefonen vant den nasjonale Frivillighetsprisen 2017. Foto: Birgitte Heneide.

Illustrasjon: Fra Frivillighetsbarometeret. Fordeling av svarene på spørsmålet: «Uavhengig av om du gir pengegaver til frivillige organisasjoner – hvor trygg føler du deg på at slike gaver blir brukt på formålet?». Skala fra 1 til 5, årstall 2014-2018.

Pengegaver til frivillige organisasjoner

Frivillighetsbarometeret viser at halvparten av befolkningen gir pengegaver til frivillige organisasjoner. Tilliten til at pengegaver blir brukt på formålet er redusert sammenlignet med tidligere år. Hovedårsaken til at folk er mindre trygge på at pengene går til formålet, er at de tror at mye av midlene forsvinner til administrasjonskostnader.

Satellittregnskapet for frivillige organisasjoner

I SSBs Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner, publisert i 2018, ser man at ulønnet arbeid i frivillig sektor tilsvarer 148 000 årsverk. Verdien på dette arbeidet estimeres til 75 milliarder kroner. Dette kommer i tillegg til drøyt 95 000 lønnede årsverk i frivillig og ideell sektor som bidrar til en samlet verdiskaping på 132 milliarder kroner. De fleste

ansatte jobber på ideelle institusjoner innenfor helse, sosiale tjenester eller utdanning, mens den frivillige innsatsen er størst innenfor kultur og fritid. Totalt sett tilsvarer frivillige organisasjoners verdiskaping omtrent 4,7 prosent av BNP for Fastlands-Norge i 2016.

Deltakelse og integrering

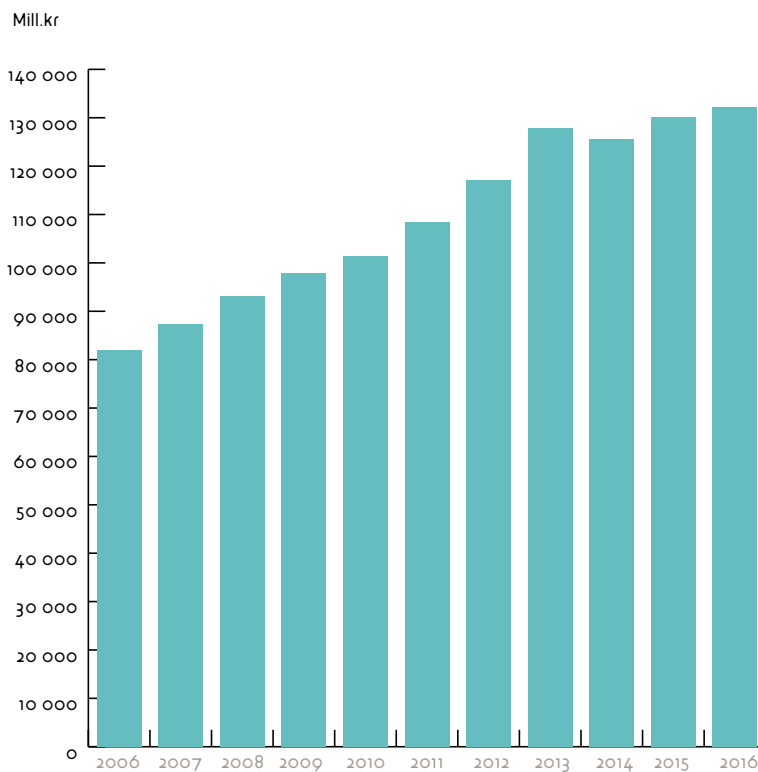
Deltakelse i frivillige organisasjoner og frivillig arbeid er en kilde til nettverk og vennskap, forståelse for det norske samfunnet, muligheter for å praktisere norsk og å bidra med egne ressurser. Brochmannutvalget 2 pekte på at sosial og kulturell integrering skaper yrkesdeltakelse. En viktig forutsetning for at disse sammenhengene skal fungere er

å få til økt deltakelse blant flyktninger og innvandrere og økt inkludering i frivillige organisasjoner.

I 2018 la regjeringen fram en *Integreringsstrategi for 2019-2022* med mål om høyere deltakelse i arbeids- og samfunns- liv for innvandrere. Strategien løfter blant annet frem hverdagsintegrering som et innsatsområde og peker på frivillige organisasjoner som viktige aktører i

integreringen. Både kulturmeldingen og frivillighetsmeldingen følger opp dette og viser hvordan deltakelse i frivillige organisasjoner er en inngang til kulturliv- et og demokratiet.

Frivillighet Norge legger vekt på en inkluderende og representativ frivillig sektor er avgjørende for utviklingen av tillit og deltakelse på alle nivå og de fleste områder i samfunnet vårt.

Illustrasjon: Graf som viser utviklingen i verdiskapingen i frivillig sektor siden 2006 (kilde: SSB).

Frivillige organisasjoner bidrar til dette gjennom åpne fellesskap og lave terskler for deltakelse og engasjement. Derfor er det bra at regjeringen har lovet å styrke rammevilkårene for frivillig sektor i statsbudsjettene fremover slik at frivillige organisasjoner kan møte samfunnsendringene på en god måte og bidra med flere tiltak der det trengs.

Økt mangfold i befolkningen er en ressurs frivillig sektor må lykkes bedre med å forvalte. Rapporten *Organisasjons-*

engasjement blant innvandrere viser at innvandrere har under halvparten så stor deltakelse i «gratis arbeid» som befolkningen for øvrig. I rapporten kommer det frem at 39 prosent av befolkningen har gjort gratisarbeid mot 17 prosent for innvandrere. Forklaringen på at andre undersøkelser viser at over 60 prosent av befolkningen gjør frivillig arbeid er forskjell i hvordan spørsmål er stilt i undersøkelsen. Det viktige funnet er at innvandrerbefolkningen deltar mindre. Rapporten viser også at land-

bakgrunn spiller en rolle og at frivillige blant innvandrere engasjerer seg i flere organisasjonstyper og med flere timer innsats enn befolkningen ellers. Frivillige med bakgrunn fra Pakistan gjør flest timer frivillig arbeid. Norsk kunnskaper er faktoren som tydeligst medvirker til at innvandrere gjør frivillig arbeid. Frivillig arbeid er en kilde til språktrening, og frivillige organisasjoner kan på sin side jobbe mer med å motvirke at språk blir et hinder for deltakelse.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Frivillighet Norge mener at regjeringen må styrke rammevilkårene for minoritetsorganisasjonene for å sikre vekst og utvikling av en mangfoldig frivillig sektor. Minoritetsorganisasjoner er en viktig del av frivillig sektor, for de som deltar og som samarbeidsparter for andre organisasjoner. Gjennom prosjektet vårt Inkludering i frivillig sektor oppfordrer vi frivillige organisasjoner til å ha et aktivt forhold til mangfold i egen organisasjon og å samarbeide med andre organisasjoner om inkludering. Vårt mål er å gå inn i frivillighetens år i 2022 med et større mangfold enn det vi finner i frivillige organisasjoner i dag.

Nye grupper inn i frivilligheten

“Frivilligheita er skular i demokrati som alle bør få gå på. Alle frivillige organisasjonar bør derfor strekkje seg for å få med fleire,” står det i Frivillighetsmeldingen (s. 32). Når forskere ser på hvem som blir rekruttert til frivillighet og hvordan, viser det seg at sosiale nettverk er svært viktige. Ifølge rapporten *Betingelser for frivillig innsats* (2015), blir hele 71 prosent av de frivillige rekruttert gjennom å bli spurt eller fordi de får høre om muligheten gjennom en bekjent.

Mange ønsker å bidra som frivillige, men blir ikke spurt og vet ikke hvor de kan henvende seg. Dessverre svarer hele 86 prosent av de som ikke har vært frivillig at de heller ikke har blitt spurt om å være

frivillig i løpet av de siste 12 månedene (Frivillighetsbarometeret 2018). Det å være frivillig er et gode i seg selv. Mange oppgir at de ønsker å være frivillige fordi det føles godt å gjøre noe for andre, fordi de får mange nye bekjentskaper og fordi de får erfaringer som også kan være nyttige på andre områder i livet.

Selv om det kan virke enkelt og effektivt alltid å spørre de som man vet at «alltid» sier ja, er det en lite bærekraftig måte å bygge en organisasjon på. Derfor trenger organisasjoner jevnlig flere frivillige, men mange oppgir at det er vanskelig å nå frem til nye folk. Det er problematisk for mangfoldet dersom rekrutteringen i liten grad foregår utenfor sosiale nettverk.

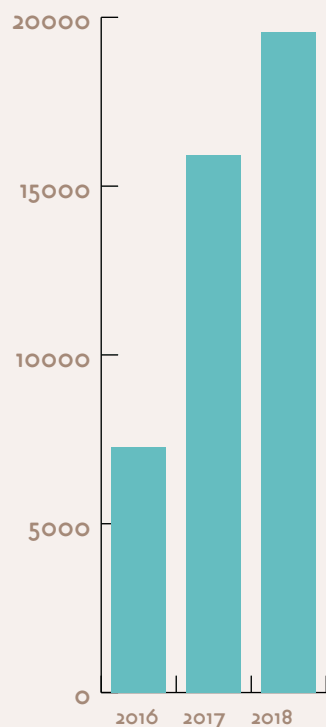
Undersøkelser av innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner har funnet at mangel på nettverk og kunnskap om hvordan man kommer seg inn i frivillige organisasjoner er en sentral barriere for økt deltakelse.

Frivillig.no skal invitere utenfor sosiale nettverk

Frivillig.no ble startet av Frivillighet Norge i desember 2015. Målet er å gjøre det enklere for folk å bli frivillig og enklere for organisasjoner å finne frivillige. Frivillighet Norge ble også gitt rollen som koordinator for en kampanje for å få flere til å engasjere seg i frivillig innsats kalt “Kampanjen for økt fellesskap og sosial støtte” i perioden 2015-2018.

Foto: Birgitte Heneide.

Antall interesselmeldinger på Frivillig.no pr. år.

Formålet med kampanjen er å senke terskelen for deltakelse i allerede eksisterende fellesskap i frivilligheten, for å styrke sosiale nettverk og forebygge ensomhet. Dette betyr at kampanjen har to målsettinger:

- Å engasjere flere i frivillig arbeid
- Å forebygge ensomhet gjennom å styrke sosiale bånd

Målgruppen for kampanjen er derfor *hele* befolkningen, samtidig som kampanjen retter seg spesielt inn mot inkludering av personer som står i fare for å oppleve ensomhet og utenforskap.

En viktig del av kampanjen handler om å promotere frivillig innsats og Frivillig.no. Gjennom kampanjeperioden har Frivillighet Norge derfor rullet ut en rekke aktiviteter og markedsføringstiltak, som eksempelvis lansering av filmsnutter og reklamefilmer, plakatooppslag, utvikling og bruk av emneknagger og slagord, tilstedeværelse på en rekke arrangementer, høy aktivitet i sosiale medier, foredrag og kurs.

Evaluering av kampanjen

Rambøll sin sluttevaluering av kampanjen på oppdrag for Helsedirektoratet ble lansert 20. mars 2019. Evalueringen

viser at organisasjonene har endret både strategier for rekruttering, hvilke verktøy som benyttes og hvem de rekrutterer. Frivillig.no bidrar til å gjøre frivilligheten tilgjengelig for flere, og organisasjonene forteller at de får kontakt med nye og andre frivillige. Mange organisasjoner oppgir at de i dag er mer opptatt av inkluderende rekruttering enn tidligere. Evalueringen viser at kampanjen, og særlig Frivillig.no, har bidratt til å synliggjøre det brede spekteret av aktiviteter og organisasjoner som finnes i frivilligheten.

Frivilligheten fremheves som en viktig aktør i sivilsamfunnet og vil være en viktig aktør i fremtidens velferdssamfunn. Evalueringen viser videre at bruk av Frivillig.no som rekrutteringskanal fører til at organisasjonene rekrutterer andre typer frivillige sammenlignet med rekruttering gjennom tradisjonelle kanaler.

- Evalueringen viser at Frivillig.no bidrar til å rekruttere personer som ikke tidligere har vært frivillige, altså *nye* frivillige.
- Evalueringen viser at Frivillig.no gjør det enklere å nå andre målgrupper. Funn tyder på at bruk av Frivillig.no gjør det lettere å nå unge mennesker, studenter og personer med minoritetsbakgrunn.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Regjeringen bør anerkjenne Frivillig.no som et viktig virkemiddel for å nå Regjeringens og frivillighetens mål om økt deltakelse, og bør videreføre støtten fra Kulturdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet til Frivillig.no på samme nivå som i 2019.

Basert på dette vurderer Rambøll at kampanjen har bidratt til at frivilligheten i større grad gjøres tilgjengelig for nye målgrupper og også for personer uten direkte kjennskap til andre i frivilligheten, som frivillige organisasjoner ikke har nådd godt nok ut til tidligere.

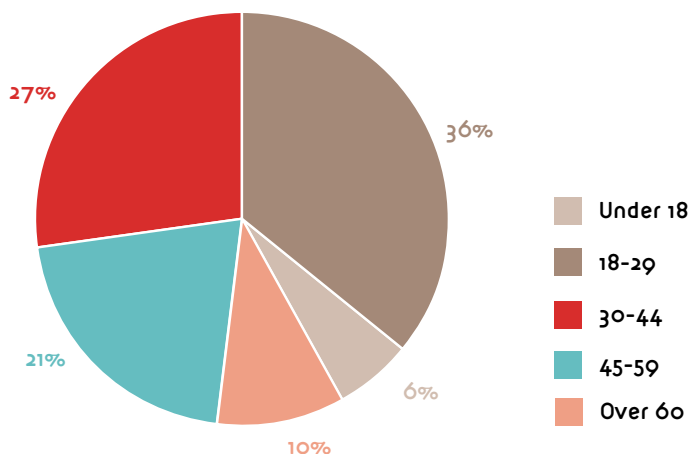
Gjennom evalueringen fremkommer det at Frivillighet Norge har spilt en viktig rolle for gjennomføring av kampanjearbeidet og for arbeidet som er

igangsatt ute i de ulike organisasjonene. Organisasjonene fremhever at Frivillighet Norge har hatt en sentral rolle og anses for å være en nøytral og profesjonell aktør. Flere av organisasjonene som er en del av evalueringen, opplever Frivillighet Norges kurs og foredrag i tilknytning til kampanjen som svært nyttige.

Organisasjonene mener det er behov for en nasjonal aktør som arbeider videre med synliggjøring og markedsføring av

frivillig sektor, også etter at *Kampanje for fellesskap og sosial støtte* er avsluttet.

Rambøll vurderer at Frivillighet Norges arbeid har vært av stor betydning for organisasjonene og at det derfor kan være hensiktsmessig om Frivillighet Norge blir enda synligere, og i større grad fungerer som en tydelig kunnskapsformidler som kan virke samlende for frivilligheten og videre bidra til å gi hele frivillighetsfeltet retning.

Alder hos frivillige som har meldt seg gjennom Frivillig.no

Fritidserklæringen

Organiserte fritidsaktiviteter har flere viktige funksjoner i barn og unges liv. De er sosiale møteplasser der vennskap knyttes, nettverk bygges og sosiale ferdigheter utvikles. Deltakerne får drive med aktiviteter de liker, og utvikler ferdigheter som gir mestring og glede. De fleste barne- og ungdomsorganisasjonene legger stor vekt på å gi barn og unge ansvar og innflytelse over aktivitetene de driver. Slik kan de unge medlemmene både bli mer engasjert gjennom å være med på å bestemme og bli forberedt på sin fremtidige rolle i demokratiet.

Vedvarende lavinntekt blir definert som å ha en disponibel inntekt på under 60 prosent av medianinntekten i tre etterfølgende år. Barn som vokser opp i disse familiene er spesielt utsatt for ikke å delta i fritidsaktiviteter på grunn av økonomi.

I 2017, som er det siste året vi har tall for, var det 10,7 prosent av barn og unge som vokste opp i familier med vedvarende lavinntekt. Blant husholdninger med enslig forsørger, mange barn, innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre fra Asia, Afrika og Latin-Amerika har opp imot 50 prosent vedvarende lavinntekt. Husholdningene kjennetegnes også ved at de ofte bor trangt (50 prosent og i leid bolig (60 prosent). Boligsituasjonen bidrar til behovet for møteplasser og fritidsaktivitet utenfor hjemmet.

Alle barn skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med sine venner. Dette er målet i Fritidserklæringen som er signert av Regjeringen, frivillige organisasjoner og KS. For å nå målet om at alle skal få delta, må det offentlige og frivilligheten jobbe sammen for å sikre at alle barn og

unge har et tilbud og muligheten til å benytte seg av tilbudet og at alle føler seg velkommen i fritidsaktiviteter. Alle parter i Fritidserklæringen gjør en viktig innsats for å få dette til, og sammen kommer man nærmere målet hver dag gjennom en rekke tiltak.

I Granavolden-plattformen lanserte Regjeringen at den vil innføre et fritidskort for å dekke deltakeravgift på fritidsaktiviteter. Selv om fritidskortet er inspirert av et tiltak på Island, er det viktig at ordningen tilpasses den norske virkeligheten med blant annet stor grad av frivillige trenere og instruktører. Det viktigste suksesskriteriet for ordningen på Island, er en god digital løsning for å bruke kortet. Dette mangler vi i Norge, og Frivillighet Norge har derfor spilt inn at det er viktig at frivillig sektor blir tatt med når denne utvikles.

Røde Kors Norge og frivillige fra Brandbu Røde Kors på Frivillighet Norges Momscamp 10. januar 2019 på Granavolden. Foto: Frivillighet Norge.

FRIVILLIGHET NORGE MENER:

Skal frivillig sektor være en del av den demokratiske infrastrukturen i Norge i framtida, er vi helt avhengige av at alle har mulighet til å delta, både som frivillige, medlemmer og deltakere. For å sikre dette, må vi bygge ned barrierer for deltakelse. Frivillighet Norge mener at målene i Fritidserklæringen er viktig og gode, og at reell samhandling mellom det offentlige og frivillig sektor på dette området er avgjørende.

Et fritidskort som dekker deltakeravgift for barn og unge, kan være effektivt for å dempe effekten av utenforskap. Frivilligheten spiller en stor rolle i barn og unges fritid. Det er samtidig viktig at fritidskortet ikke blir byråkratisk og vanskelig å bruke for brukeren og for de frivillige organisasjonene. Frivillighet Norge forutsetter at frivilligheten involveres i utredning og implementering, og at staten finansierer kortet uten at det går på bekostning av støtte som i dag gis til frivilligheten.

I 2018 vedtok Frivillighet Norge sin Strategi for Frivillighet Norge (2018-2022), som legger grunnlaget for å videreutvikle organisasjonen som det viktigste talerøret i frivillighetspolitiske saker. Frivillighet Norge arbeider for et best mulig samspill innen frivillig sektor og for å fremme frivillighetens interesser i samfunnet. Gjennom våre aktiviteter og prosesser styrker vi kunnskapen om drift av frivillige organisasjoner. Vi samordner påvirkningsarbeidet for gode rammebetingelser og jobber med å videreutvikle bredden i det frivillige arbeidet i Norge.

Frivillighet Norge inviterte unge frivillige til å formidle sitt engasjement under Arendalsuka 2018. Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge.

2018 i korthet

Januar

- Frivillighet Norge og Virke arrangerte 18. januar et seminar om offentlige anskaffelser og ideelle aktører. Bakgrunn var et innspill fra Frivillighet Norges Forum for institusjonsdrift om økt behov for kompetanseheving på anskaffelsesregelverket. Representanter fra Kirkens bymisjon, Norske Kvinners Sanitetsforening, Stiftelsen Nordre Aasen, Blå kors og Kirkes sosialtjeneste delte sine erfaringer med anskaffelsesregelverket, og stortingsrepresentant Ruth Grung fra Arbeiderpartiet, som sitter i Næringskomiteen, deltok.

Februar

- 14. februar inviterte Oppland fylkeskommune og Frivillighet Norge til et dialogmøte om hvordan frivilligheten kan bidra til å løse utfordringer knyttet til folkehelse. 29 lokal- og regionalledd av frivillige organisasjoner var representert på konferansen, som hadde tittelen “bedre samskaping mellom det offentlige og frivillige Oppland om dagens og morgendagens folkehelseutfordringer”.
- 15. februar arrangerte Frivillighet Norge Generalsekretærfrokost om gode rutiner ved varsling av trakassering og overgrep.
- 28. februar arrangerte Frivillighet Norge Topplederkonferanse med

temaet «Frivilligheten i et digitalt samfunn» på Sentralen i Oslo. Hovedtaler var Oxford-forsker James Williams. Statsminister Erna Solberg og kultur-minister Trine Skei Grande talte til forsamlingen.

Mars

- 15. og 16. mars inviterte Telemark fylkeskommune og Frivillighet Norge til en konferanse med temaet “Frivillighet og innovasjon i folkehelsearbeid”.
- Tirsdag 20. mars åpnet kulturminister Trine Skei Grande verktøyet ALLEMED i kommuner, et verktøy for å hindre fattigdom og utenforskap blant barn og unge. Styreleder i KS Gunn Marit Helgesen og en rekke ordførere og andre fra kommuner over hele landet deltok på lanseringen.

April

- Den 18 april inviterte Frivillighet Norge, Frivillig.no og Trondheim kommune til samling for alle frivillige lag og organisasjoner med tema rekruttering av frivillige, mangfoldig frivillighet og Fridserklæringen.
- Frivillighet Norge arrangerte Møteplass folkehelse på Røde Kors sitt kurs- og konferansesenter i Oslo den 27. april 2018 med tema «Mangler vi rom for samskaping?» Møteplassen ble åpnet av eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen.

Juni

- Den 13. juni avholdt Frivillighet Norge sitt årsmøte. Den største saken som ble behandlet på årsmøtet, var den nye organisasjonsutviklingsstrategien for årene 2018-2022. Kristin Ørmen Johnsen (H), Silje Hjemdal (Frp), Freddy André Øvstegård (SV), Kari Henriksen (A) og Åslaug Sem Jacobsen (Sp) fra Familie- og kulturkomiteen på Stortinget deltok i debatt. Politisk analytiker Aslak Bonde ledet debatten, som tok opp momskompensasjon, digitalisering, frivillighetspolitikk og en enklere hverdag for frivillige.

Juli:

- Frivillighet Norge hadde stand og fotokampanjen «Sett pris på frivilligheten» på Norway Cup på Ekebergsletta i Oslo 28. juli og 4. august for å vise frem frivillig sektor og formidle frivillighetens budskap til barn og unge. Standen ble lånt ut til Frifond, Kristen Idrettskontakt, MIRUng, SNU - Seksualpolitisk Nettverk for Ungdom, ALLEMED, Norges KFUK-KFUM, Røde Kors, Aleneforeldreforeningen, A Step Closer – ASC, Skeiv Ungdom, Mental Helse, Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom, Natur og Ungdom, AFS Norge, Internasjonal Utveksling, Mobbestopp og Ung Kreft.

August:

- Frivillighet Norge var godt representert på Arendalsuka. På mandag 13. august arrangerte vi, i samarbeid med Universitet i Agder (UIA) og KS, frokostseminar om å gi alle barn og unge en aktiv fritid.
- Den 14. august arrangerte vi, i samarbeid med Institutt for samfunnsforskning, debatt med temaet «Hvor går den norske frivilligheten?» på Thon Hotel Arendal. Her deltok Petter Noddeland, generalsekretær i Norges Døveforbund, Stian Slotterøy Johnsen, generalsekretær i

Frivillighet Norge, Frida Blomgren, statssekretær i kulturdepartementet, Henriette Westhrin, generalsekretær i Norsk Folkehjelp og Oddvar Johan Jensen, 2. visepresident i Norges Idrettsforbund.

- Den 15. august arrangerte vi Møteplass Folkehelse med tema «frivillighetens rom i det kommunale folkehelsearbeidet» på Clarion Hotel Tyholmen. Samme kveld arrangerte vi konsert og frivillighetsfest.
- Den 16. august ble det arrangert Bli kjent med frivilligheten-arrangement på Frivillig.no-seilbåten i Pollen. Vi delte innsikt i rekruttering av frivillige. Samme dag arrangerte vi debatt mellom ungdomspartiene om fremtidens sivilsamfunn og samfunnsengasjement på båten, som også fikk besøk av LNUs demokratisti.
- Den 17. august var vi med på en ALLEmed workshop for å vise fram verktøyet og diskutere Fritids-erklæringen. Frivillighet Norge hadde også stand og gikk politiske spaserturer med en rekke politikere, deriblant statsminister Erna Solberg, Knut Arild Hareide i KrF og eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen. På turene diskuterte vi den kommende stortingsmeldingen om frivillighet.

September:

- Frivillig.no og Google Norge inviterte 5. september til kurs og workshop for frivillige organisasjoner i AdWords, AdGrants og Google Analytics.

Oktober:

- Den 11. oktober inviterte Frivillighet Norge og Facebook Norge til seminar spesielt rettet mot frivillige organisasjoners bruk av Facebook og Instagram på Gamle museet i Oslo. Seminaret ble åpnet av Facebooks Norgessjef Rune Paulseth.
- Den 18. oktober arrangerte Frivillighet Norge Generalsekretærfrokost om hvordan man kan skape større rom for frivilligheten under Arendalsuka. Leder for programkomiteen for Arendalsuka, Øystein Djupedal, fortalte om hvordan programkomiteen arbeider med hovedprogrammet og hvilke muligheter organisasjoner har til å komme med innspill til tema og paneldeltakere.

- 16. oktober inviterte Høyres kulturfraksjon og Frivillighet Norge til seminar på Stortinget om Frivillighetsmeldingen. Leder av familie- og kulturkomiteen, Kristin Ørmen Johnsen (H) orienterte om hvordan komiteen forberedte seg på meldingen og hva som skulle skje etter at meldingen var lagt frem.

November:

- Den 14. november inviterte Frivillighet Norge og EY Norge, ved advokat Vinesh Mistry, til kurs for Frivillighet Norges medlemmer. Kursets tema var merverdiavgift og en ny obligatorisk rapporteringsmetode for regnskapsdata til skattemyndighetene.
- Den 15. november arrangerte Frivillighet Norge lanseringsarrangement for de åtte finalistene til Frivillighetsprisen 2018 med quiz, blogg og fotokampanje.
- Den 28. november arrangerte Frivillighet Norge og Batteriet Vest Norge kurs i inkludering og rekruttering i Bergen. Frivillig.no og Fritidserklæringen ble presentert.

Desember:

- Den 5. desember markerte Frivillighet Norge FNs internasjonale dag for frivillighet med et fag- og festarrangement på DOGA. Kulturminister Trine Skei Grande presenterer den nye stortingsmeldingen om frivillighet. Kronprins Haakon åpnet og deltok på show med prisutdelinger. Mohamad Nobel Omr Deeb fikk prisen Årets nykommer av frivillig.no. Helseprisen gikk til Brennpunkt-dokumentaren Fengslet og forlatt av Rådet for psykisk helse. Stortingspresident Tone W. Trøen delte ut prisen. Karmøy Kommune fikk prisen Årets frivillighetskommune av KS og Frivillighet Norge. Kulturministeren delte ut pris til Penelope Lea fra Miljøagentene. Hun fikk den nasjonale Frivillighetsprisen og med det ble tidenes yngste vinner av prisen.
- Den 12. desember arrangerte Frivillighet Norge Inkludering på topp med tema mangfold i frivillige organisasjoner.

Foto: Statsminister Erna Solberg møtte superfrivillig Ziad Altaba på Arendalsuka. Han er frivillig i Røde Kors, leder av Norsk Folkehjelp Mandal og ble kåret til årets «Mandalitt» i 2016, som første flyktning. Ziad kom til Norge fra Syria i september 2015, ble nominert til Frivillighetsprisen 2016, og var med i den nasjonale finalen.

Prioriterte prosjekter

Frivillig.no:

Kampanjen rundt Frivillig.no gjennomførte i 2018 over 90 kurs, foredrag, og seminarer rundt i landet for mer enn 4000 deltakere fra frivillige organisasjoner. Bevissthet knyttet til rekruttering og inkludering i frivilligheten, og hvordan man motiverer frivillige har vært viktig. 94 prosent av deltakerne ville anbefalt andre organisasjoner å delta på slike kurs. Det ble også gjennomført gratis samlinger i Oslo i samarbeid med Google og Facebook.

Ved utgangen av 2018 var det over 2000 organisasjoner som hadde tatt i bruk Frivillig.no for å invitere nye folk til å bli frivillige hos dem. Det ble lagt ut 2154 nye oppdrag i løpet av året og det kom inn 19 574 intersemeldinger fra folk som ønsket å bli frivillige i en organisasjon. Av disse oppgir ca. 40 prosent at de er under 30 år og ca. 35 prosent sa i 2018 at de aldri hadde vært frivillige før. Trafikken til nettsiden Frivillig.no øker jevnt og hadde i snitt ca 45 000 besøk per måned i 2018. Dette var en økning på 29 prosent mot året før. Trafikken kom fra alle landets fylker og ca. 70 prosent besøkte nettsiden for første gang.

Under Norway Cup i Oslo la Frivillighet Norge til rette for at organisasjoner kunne komme sammen og fylle et telt som en del av Global Goals Arena. Frivillig.no ble synliggjort, og unge, foreldre og statsråder fikk møte frivilligheten med aktiviteter, informasjon og engasjement. Det var et litt annerledes avbrekk fra fotballen, som vakte oppsikt og inspirerte. Frivillig.no var også synlig under Arendalsuka som en del av Arendaluka Ung. Vi la til rette for at unge stemmer fra frivilligheten fikk fortelle sine historier. Videre inviterte vi til møteplasser for blant andre ungdomspolitikere om bord på Frivillig.no-seilbåten.

Høsten 2018 var kampanjens hovedaktivitet å inspirere studenter til å bli frivillige. Som tilsvar på en levekårsundersøkelse for studenter, ble det laget en film om at 1 av 3 føler seg ensomme. Her presenteres frivillig innsats som en løsning for å komme med i et nytt felleskap.

For tredje året delte Frivillighet Norge ut prisen til Årets nykommer på Frivillighetens dag. Prisen i 2018 gikk til Mohamad fra Norges Speiderforbund. Prisen promoteres som en inspirasjon til å begynne med frivillig innsats, og ressursgruppen for Frivillig.no er jury.

I 2018 var det tre kjente skuespillere som spilte rollen som de nominerte og filmene formidlet det å være frivillig som «å spille en viktig rolle i andres liv». Dette kampanjebudskapet ble brukt i hele julen.

Frivillighetens dag ble markert bredt i sosiale medier til organisasjonene, politikere og frivillige etter oppfordring fra Frivillighet Norge. Tips og muligheter til å bli med på dagen på forskjellige måter ble samlet på frivillighetensdag.no. Særlig ble det lagt vekt på å takke de frivillige og inspirere flere nye til å finne en organisasjon, sak eller oppgave å engasjere seg i.

Kommunal frivillighetspolitikk:

For å styrke medlemmenes underledd, har Frivillighet Norge et mål om at alle kommuner og fylkeskommuner skal ha en helhetlig frivillighetspolitikk. I regi av Frivillighet Norge er det etablert et *Nasjonalt frivillighetsfaglig forum* for et utvalg direktorater og KS der Kulturdepartementet er observatør. Direktoratene i forumet er med i et spleiselag for å styrke Frivillighet Norges arbeid lokalt og regionalt. Det ble planlagt og gjennomført ett møte i forumet i 2018.

Prosjektleder i Frivillig.no, Vanja Konradsen, pressesjef i Norway Cup Lucy Thoresen og tidligere president i Norges Røde Kors, Sven Mollekleiv, på Norway Cup 2018. Foto: Birgitte Heneide, Frivillighet Norge.

Å være frivillig
gjør noe med deg

Frivillighet Norge har gjennomført to konferanser om kommunal frivillighetspolitikk i samarbeid med KS og en workshop om kommunal frivillighetspolitikk for kommuner i samarbeid med Hordaland Fylkeskommune. I tillegg ble det gjennomført frivillighetspolitiske konferanser i samarbeid med fylkeskommuner i Hedmark, Oppland, Telemark og Vest-Agder der frivillige organisasjoner også deltok.

Det ble gjennomført 10 «kommune-besøk» (hvorav 3 var bydeler i Oslo) i 2018. På slike besøk inngår vi en avtale med ledelsen i den enkelte kommune og arbeider konkret med å bistå kommunen i å utarbeide en god frivillighetspolitikk. Det gjennomføres møte med kommuneledelsen og en kveldskonferanse for frivillige lag og foreninger og der foreningene kommer med innspill til hva frivillighetspolitikken bør inneholde. Disse kommunene er nå i prosess med å utvikle sin frivillighetspolitikk i dialog med lag og foreninger lokalt.

For å nå ut til flere kommuner og fylkeskommuner ble det i 2018 laget en informasjonsfilm som viser de ulike

trinnene i utviklingen av en kommunal frivillighetspolitikk. Hensikten er at kommunene blir inspirert til å gjennomføre frivillighetspolitiske prosesser i dialog med frivillige organisasjonene på egen hånd. I filmen bidrar både kommunalt ansatte og frivillige organisasjoner fra 5 kommuner.

Årets frivillighetskommune på den internasjonale frivillighetsdagen 5. desember. Prisen i 2018 gikk til Karmøy kommune som har utviklet sin frivillighetspolitikk i dialog med organisasjonene i kommunen.

Fritidserklæringen

Selv om et stort mangfold av lag og foreninger gir barn og unge i Norge mulighet til å delta i aktiviteter, er det mange barn som ikke benytter seg av tilbudene og ikke får deltatt på lik linje med andre. Økonomi er blant de største barrierene som finnes for barn og unges deltagelse – for eksempel ved lav inntekt i familien. Frivilligheten, regjeringen og KS adresserte dette i Fritidserklæringen fra 2016, og i 2018 har vi sammen jobbet ekstra med dette området.

Aktørene bak Fritidserklæringen har jobbet for å:

- Bevisstgjøre kommuner, fylker og lokal frivillighet på sin rolle og sitt ansvar
- Sikre at barn og unge får mulighet til å uttrykke sin mening og komme med innspill
- Gjennomføre ALLEMED-dugnader

ALLEMED er et gratis verktøy som skal gjøre det lettere å inkludere alle barn og unge i fritidsaktivitet, uavhengig av familiens økonomi. Verktøyet brukes til å skape diskusjon og finne gode løsninger på hva vi kan gjøre for å få alle med.

Over 60 kommuner og fylkeskommuner har deltatt i nettverk for å lære av hverandre og styrke det gode arbeidet som allerede gjøres. Flere gode eksempler kan sees her. Vi har snakket med ungdom om fritidsaktiviteter. Aktivitetene i ALLEMED kan følges på deres Facebook-side. I 2018 har det vært viktigst å få med kommunene, men det er også viktig at de frivillige organisasjonene bidrar.

Styret

Styret i Frivillighet Norge har i perioden november 2017 til juni 2019 bestått av:

Rolle	Navn	Nominert av
Leder	Heikki Eidsvoll Holmås	Valgkomiteen
Nestleder	Eli Ulvestad	Noregs Ungdomslag/Studieforbundet kultur og tradisjon
Medlem	Helge Simonnes	KNIF, Misjonsalliansen, Normisjon
Medlem	Gunnar Haugsveen	Norges Blindforbund
Medlem	Kristin W. Sandnes	Redningsselskapet
Medlem	Oddvar Jensen	Norges Idrettsforbund
Medlem	Maren Harlem	Den Norske Turistforening
Vara	Andreas T. Borud	Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner
Vara	Sara Hauge	Hyperion Norge
Vara	Ingrid Bratset	Norsk Jazzforum/FolkOrg

I 2018 har styret hatt 5 møter og 2 e-postmøte. Det har behandlet 62 saker.

Årsmøte og nettverks- og arbeidsgruppemøter

Årsmøte

Årsmøtet ble avholdt 13. juni 2018 i Oslo. 63 stemmeberettigede medlemsorganisasjoner deltok.

Medlemsmøte

Det ble ikke avholdt medlemsmøter i 2018.

Nettverks- og arbeidsgrupper

Utviklingen av Frivillighet Norges politikk skjer i nettverks- og arbeidsgruppene. Her arbeider medlemsorganisasjonene seg fram til omforente standpunkt og skaffer seg informasjon om relevante politiske prosesser.

Foto: Birgitte Heneide.

Nettverksgruppen Økonomiske rammevilkår

Leder: Helge Simonnes

Det har vært arrangert 3 møter i denne nettverksgruppen. Hovedsakene har vært undersøkelsen av organisasjonenes erfaringer med momskompensasjonssordningen, innspill til statsbudsjettet 2019, Statens Pensjonsfond Utlands investeringer i utenlandske spillselskaper og eiendomsskatt i Oslo kommune.

Nettverksgruppen Forskning om frivillighet

Leder: Kristin W. Sandnes

Det har vært arrangert 1 møte i denne nettverksgruppen. Hovedsakene var Frivillighetsbarometeret, finansiering og rammevilkår for frivillig sektor og presentasjon av tall fra Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner.

Nettverksgruppen Det offentliges forhold til de frivillige organisasjonene

Leder: Oddvar Jensen

Det har vært arrangert 2 møter i denne nettverksgruppen. Hovedsakene har vært Regjeringens integreringsstrategi, ny frivillighetsmelding, ekspertgruppen for tilskuddordninger sin rapport, ny forskrift for anskaffelsesregelverket og helhetlig kommunal frivillighetspolitikk.

Forum for institusjonsdrift

Forum for institusjonsdrift er en arena for organisasjoner som driver institusjonsdrift innenfor helse- og omsorgsfeltet, flyktningmottak og andre typer tjenester på vegne av, eller i samarbeid med, det offentlige. Forumet hadde ingen møter i 2018.

Arbeidsgruppe for frivillig sektors arbeid med varslingrutiner og forebygging av seksuelle overgrep og trakassering

Leder: Maren Harlem

Styret satte i 2018 med en arbeidsgruppe der mandatet er å samle organisasjonenes kompetanse på, erfaring med og gode eksempler på håndtering av seksuell trakassering og overgrep og gjøre funnene tilgjengelig for Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner i et dokument. Arbeidsgruppen skal tydelig beskrive og analysere hva som er god håndtering og hva slags overføringsverdi de enkelte eksemplene har.

Arbeidsgruppen har hatt 3 møter i 2018. Mandatet gjelder ut 1. kvartal 2019. Arbeidsgruppen består av Pernille Ødegaard (ADHD Norge), Cecilie Prebensen (LNU), Christian Brænden (Foreningen Spekteret),

Mette Hanekamhaug (Norske Kvinners Sanitetsforening), Elisabeth Kristiansen (DNT Edru Livsstil), Siri Dufset Fjellberg (Det Norske Baptistforbund/ Norske Baptisters Barne- og Ungdomsforbund), Agnes Skagemo (Søndags-skolen Norge), Christin Sund (Norsk Musikkråd), Lilli Anne Jacobsen Grong (Norges Musikkorps Forbund), Jenny Linge Valberg (Redd Barna), Pia Østby Johannesen (Studieforbundet Funkis), Helene Thon (Foreningen for hjertesyke barn), Hanne Witzø (FFO), Anne Karin Kolstad, (HIV Norge), Tanja Krangnes (Redningsselskapet) og Håvard B. Ødegård (Norges Idrettsforbund). Guri Idsø Viken fra sekretariatet var sekretær for arbeidsgruppen.

Ressursgruppen for Frivillig.no

Det har blitt gjennomført mer enn 4 møter i året i perioden 2016-2018 og gruppen fortsetter i 2019. Målet med ressursgruppen er å sikre at det digitale rekrutteringsverktøyet Frivillig.no utvikles og brukes i tråd med medlemsorganisasjonens ønsker og behov. Gruppen har også fokus på å avdekke utfordringer knyttet til inkludering og ivaretagelse av nye frivillige. Videre gir gruppen sine tilbakemeldinger på kampanje og kompetansetiltak knyttet til frivillig innsats og Frivillig.no.

Ressursgruppen besto i 2018 av disse medlemmene: Eline Sannes Riiser (Nasjonalforeningen for folkehelse) Jeanine Brenna (Kirkens Bymisjon) Espen W Andersen (Vestre Aker Frivilligsentral) Lars Ivar Mannsaaker (Oslo kommune, velferdsetaten) Maria Lind Kvanmo (Kreftforeningen) Kirsten Moe (Seniornett) Cathrine Mellem (Home-Start) Pia Jarmyr (Røde Kors) Linda Dyrnes (FolkOrg)

Referansegruppe for rapport om digitalisering i frivillig sektor

Frivillighet Norge laget i 2018 en rapport om muligheter og utfordringer knyttet til digitalisering i frivillig sektor på oppdrag fra Kulturdepartementet. Rapporten ble skrevet av innleid prosjektleder Henning Enersen og det ble opprettet en referansegruppe som bidro med innspill. Referansegruppen besto av Niels Røine (Norges Idrettsforbund), Trond Enger (Human-Etisk Forbund), Benjamin Myrstad (LNU), Kåre-Rune Mossing (Norges Røde Kors) og Siri Nodland (Norges Innsamlingsråd). Rapporten «Kartlegging av behov, muligheter og løsninger for digitalisering av frivilligheten» ble sendt til Kulturdepartementet 30. april 2018.

Råd og utvalg

Oversikt over råd, utvalg og styrer hvor Frivillighet Norge er representert

Navn på utvalg	Opprettet av
Dialogmøte mellom regjeringen, KS og ideell sektor	Nærings- og fiskeridepartementet
Referansegruppe for Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor	Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor
Brukerforum for Frivillighetsregisteret	Kulturdepartementet
Brukerforum for Brønnøysundregisteret	Brønnøysundregisteret
Styringsgruppen Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge	Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge
Oppfølging av strategi for å styrke frivilligheten på helse- og omsorgsfeltet	Helse- og omsorgsdepartementet
Prosjektgruppe Levende lokaler	Design og arkitektur Norge (DOGA), deltakelse i referansegruppe for prosjektet
Referansegruppe for momskompensasjonsordningen	Kulturdepartementet
Fordelingsutvalget for tilskuddsordningen Mangfold og inkludering	Landsrådet for Norges Barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)
Samarbeidsgruppen og erklæringsgruppe for Fritidserklæringen	Bufdir
Samfunnsdugnaden	Skolelederforbundet
Referansegruppe for utvikling av Kvadraturen som område	Bymiljøetaten, Oslo kommune
Ekspertgruppe for statlige tilskudd til frivillige organisasjoner	Kulturdepartementet
Bransjestyret for Virke Ideell og Frivillighet	Virke Ideell og Frivillighet

Frivillighet Norge er tilknyttet følgende internasjonale organisasjoner:

- ENNA – European Network of National Civil Society Associations (lagt ned 1. kvartal 2019)
- CIVICUS – World Alliance for Citizen Participation
- Frivillighet Norge er medlem i hovedorganisasjonen Virke.

Høringsuttalelser

Her følger en oversikt over våre høringsuttalelser og innspill i 2018:

- Høringssvar: Endring i forskrift om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner (Arbeids- og sosialdepartementet, januar)
- Innspill til statsbudsjettet for 2019 (Regjeringen, februar)
- Høringsuttalelse: Desentralisering av oppgaver fra staten til kommunene (Kommunal og moderniseringsdepartementet, februar)
- Høringsnotat: Dokument 8:176 S om nasjonale retningslinjer for barne- og ungdomsorganisasjoners tilgang til bruk av skoler og andre offentlige rom (Stortingets utdannings- og forskningskomite, april)
- Innspill til revidert nasjonalbudsjett (Finanskomiteen, mai)
- Brev med innspill til regjeringens integreringsstrategi (Kunnskaps- og integreringsdepartementet, juni)
- Høringsuttalelse vedrørende endringer i bokføringsforskriften (Finansdepartementet, juli)
- Høringssvar NOU 2018: 6 Varsling – verdier og vern (Arbeids- og sosialdepartementet, september)
- Høringsnotat: Om statsbudsjettet for 2019 (Stortingets Finanskomite, oktober)
- Høringsnotat: Om statsbudsjettet for 2019 (Stortingets Familie- og kulturkomite, oktober)
- Høringsnotat: Om statsbudsjettet for 2019 (Stortingets Helse- og omsorgskomite, oktober)
- Høringssvar til forslag til endringer i momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner (Kulturdepartementet, oktober)
- Høringsuttalelse: Ny forskriftsbestemmelse om adgang til å reservere anskaffelser av helse- og sosialtjenester for ideelle organisasjoner (Nærings- og fiskeridepartementet, november)
- Høringsnotat: Leve hele livet (Stortingets helse- og omsorgskomite)
- Brev til Byrådet i Oslo om driftstilskudd til ideelle aktører (desember)

INTENSJONSAVTALER

Frivillighet Norge har intensjonsavtaler med flere direktorater.

Her følger en oversikt over disse avtalene og hva som er formålene:

- Intensjonsavtale med IMDi fram til 31.12.2020. Avtalen skal bidra til større mangfold i frivillig sektor og å styrke samarbeidet mellom kommunene og frivillig sektor på integrerings- og inkluderingsfeltet
- Intensjonsavtale med Helsedirektoratet fram til 31.12.2021. Avtalen har blant annet som mål å stimulere til et mangfold av inkluderende organisasjoner, bevisstgjøre frivillige organisasjoner og kommunene om at deltakelse i organisasjonslivet er helsefremmende, stimulere til økt samarbeid mellom organisasjonene og mellom stat, kommune og frivillig sektor.
- Intensjonsavtale med Bufdir frem til 31.12.2021. Avtalen har som intensjon å blant annet bevisstgjøre frivillige organisasjoner og kommunene om de frivillige organisasjonenes rolle for å fremme barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter.

Sekretariatet

Sekretariatet har i 2018 bestått av:

Generalsekretær Stian Slotterøy Johnsen
Assisterende generalsekretær Ida Marie Holmin
Kommunikasjonsrådgiver Morten Skjæveland (permisjon juli-desember)
Kommunikasjonsrådgiver (vikariat) Anine Dedekam Moldskred (fra februar)
Politisk rådgiver Morten Johansen
Politisk seniorrådgiver Bjørn Lindstad
Politisk rådgiver Siri Holm Lønseth (fra april)
Politisk seniorrådgiver Guri Idsø Viken (50% permisjon)
Organisasjonsrådgiver Martin Gustavsen
Administrasjonsmedarbeider Nasrin Naimy
Prosjektleder for kampanjen og Frivillig.no Vanja Konradsen
Organisasjonskonsulent Frivillig.no Nancy Herz
Rådgiver Kampanjen og Frivillig.no kommunikasjon Birgitte Heneide
Sosiale medie-assistent Sahra Helene Karlsen
Techsoup ansvarlig (frilans) Nils Hjort
Frivillig kontormedarbeider Mahmood Ayaz

Foto: Charlotte Sverdrup

I tillegg kommer timelønnet arbeid knyttet til inkluderingsprosjektet, diverse utredninger, markedsføring og arrangement. Frivillighet Norges sekretariat besvarer henvendelser fra medlemmer og andre både i inn- og utland om hvordan man kan bli frivillig, organisasjonsdrift, personvern, tilskuddsordninger og myn-

dighetskontakt, samt generelle spørsmål om frivillig sektor i Norge. Frivillighet Norge formidler programvarelisenser via Techsoup. I 2018 formidlet vi 1860 lisenser til 238 organisasjoner til en verdi på kr. 13 269 886 kr via Techsoup. Vi presenterte frivillig sektor i Norge for 5 utenlandske gjester og delegasjoner, og

holdt innlegg og foredrag og deltok i paneldebatter på en rekke arrangement i regi av medlemsorganisasjoner, bedrifter og ulike offentlige aktører. Vi holdt styreopplæring for styrene i flere medlemsorganisasjoner.

Resultat

	Note	2018	2017
Driftsinntekter og driftskostnader			
Konferanseinntekter		373 960	394 320
Tilskudd		18 063 196	16 944 932
Kontingenter		3 024 375	2 945 475
Kurs og arrangementsinntekter		261 200	316 061
Andre driftsinntekter		1 146 202	695 251
SUM DRIFTSINNTEKTER	7	22 868 933	21 296 039
Lønnskostnad	4, 11	9 244 452	8 641 747
Avskrivning av varige driftsmidler	2	82 841	82 841
Annen driftskostnad	3, 4, 9	13 100 247	11 920 652
SUM DRIFTSKOSTNADER		22 427 540	20 645 240
DRIFTSRESULTAT		441 393	650 800
Finnansinntekter og kostnader			
Annen finansinntekt	10	8 699	352 804
Annen finanskostnad	10	-201 002	-9 099
RESULTAT AV FINANSPOSTER		-192 304	343 705
ÅRSRESULTAT		249 090	994 505
Overføring og disponeringer			
Overføring til egenkapital uten selvpålagte restriksjoner	8	-	544 505
Overføring til egenkapital med selvpålagte restriksjoner	8	249 090	450 000
Omfordeler fra EK uten selvpålagte rest.	8	-150 910	-
Omfordeler til EK med selvpålagte rest.	8	150 910	-
Sum disponert		249 090	994 505

Balanse

Eiendeler	Note	2018	2017
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Varige driftsmidler	2	78 002	160 842
SUM VARIGE DRIFTSMIDLER		78 002	160 842
Andre fordringer	6	627 953	624 518
SUM FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER		627 953	624 518
SUM ANLEGGSMIDLER		705 954	785 360
Omløpsmidler			
Fordringer			
Kundefordringer		460 483	712 708
Andre fordringer	6	203 023	307 507
SUM FORDRINGER		663 506	1 020 215
Markedsbasert aksjefond	10	3 391 556	3 589 342
Sum investeringer		3 391 556	3 589 342
Bankinnskudd kontanter og lignende	5	7 575 172	7 386 841
SUM OMLØPSMIDLER		11 630 233	11 996 398
SUM EIENDELER		12 336 187	12 781 758

Balanse

Egenkapital	Note	2018	2017
Opptjent egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	1, 8	3 750 000	3 350 000
Egenkapital uten selvpålagte restriksjoner	1, 8	1 501 330	1 652 241
Sum egenkapital		5 251 330	5 002 241
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 089 024	1 141 817
Skyldig offentlige avgifter	5	646 017	602 558
Annen kortsiktig gjeld	7	4 349 817	6 035 142
SUM KORTSIKTIG GJELD		7 084 857	7 779 517
SUM GJELD		7 084 857	7 779 517
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		12 336 187	12 781 758

Oslo, 3. april 2019
Styret for Frivillighet Norge

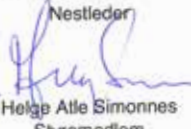

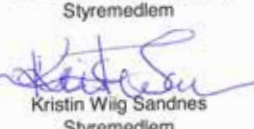

 Heikki Eidsvoll-Holmås
 Styreleder

 Eli Marlen Ulvestad
 Nestleder

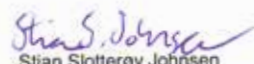

 Gunnar Wollert Haugsveen
 Styremedlem

 Oddvar Johan Jensen
 Styremedlem

 Helge Alle Simonnes
 Styremedlem

 Kristin Wiig Sandnes
 Styremedlem

 Maren Harlem
 Styremedlem

 Stian Slotterøy Johnsen
 Generalsekretær

Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner

Oversikt over medlemsorganisasjoner pr 31.12.2018

Navn på organisasjon

4H Norge	Barne- og Ungdomsorganisasjonene i Oslo (ungorg)	Odd Fellow Orde
A Step closer	Barnekreftforeningen	Der Du Bor - Grenland
Acharaugo Cultural Music And Dance	Bergen Internasjonale Kultursenter	Det Kurdiske Kulturforbundet i Norge
Actis - Rusfeltets samarbeidsorgan	Besteforeldrenes Klimaaksjon	Det Norske Baptistsamfunn
ADHD Norge	Bikuben Regionalt Brukerstyrt Senter	Det Norske Bibelselskap
ADRA Norge	Bipolarforeningen Norge	Det Norske Hageselskap
AFS Norge Internasjonal utveksling	Blå Kors Norge	Det norske misjonsselskap
Ahmadiyya Muslim Jama'at	Brunstad Christian Church	Det Norske Travsselskap
Aksjonskomiteen Hjelp Jødene Hjem	Brystkreftforeningen	Diabetesforbundet
Aktivitetssklubben	Buddhistforbundet	DNT EDRU Livsstil
Aleneforeldreforeningen	Care Norge	Dyrebeskyttelsen Norge
Amnesty International Norge	Caritas Norge	ECKANKAR Norge
ANSA – Association Of Norwegian Students Abroad	CISV Norge	Eleveorganisasjonen
Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske forbund	Damini House of Culture	Ensliges Landsforbund
Art of Living Foundation - Norge	De Unges Orkesterforbund	ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering
Aurora Støtteforening For Mennesker	Den Norske Bamseklubben	Familieklubbene i Norge
Med Psykiske Lidelser	Den norske Helsingforskomité	Fattighuset
Autismeforeningen i Norge	Den norske misjonsallianse	Folkeakademiens Landsforbund
Balanced View Norway	Den Norske Turistforening (DNT)	Folkorg - Organisasjon For Folkemusikk og Folkedans
Bandorg	Den Sudanesiske Foreningen	Fontenehuset Oslo Øst
	Den Uavhengige Norske Storloge av	Forbund for kjemisk

miljøintoleranse(FKMI)	Hyperion - Norsk Forbund For	Kjøretøyklubber
Forbundet KYSTEN	Fantastiske Fritidsinteresser	Landsforbundet mot stoffmisbruk
Forbundet mot rusgift	Hørselshemmedes Landsforbund	Landsforeningen for etterlatte ved
Foreningen 2 Foreldre	Indias Barn	selvmord-LEVE
Foreningen for Barnepalliasjon FFB	Indremisjonsforbundet	Landsforeningen for hjerte- og lungesyke
Foreningen for hjertesyeke barn	Internasjonal helse- og sosialgruppe	Landsforeningen for Nyrepasienter og
Foreningen For Muskelsyke	(IHSG)	Transplanterte
Foreningen Norden Norge	International Students' Union Of	Landsforeningen for Pårørende innen
Foreningen Spekteret	Norway (ISU)	psykisk helse -LPP
Foreningen Vi som har et barn for lite	IOGT i Norge	Landsforeningen mot
Fortidsminneforeningen	Islamsk Opplæringscenter	fordøysessykdommer
Fotballstiftelsen	IVK Norge - Norsk Sirkel For	Landsforeningen mot seksuelle overgrep
Framfylkingen LOs barne- og	Ikkevoldskommunikasjon	(LMSO)
familieorganisasjon	Juba	Landsforeningen uventet barnedød
Frelsesarmeen	Juvente	Landsforeningen We Shall Overcome
FRI – foreningen for kjønns- og	KA - Arbeidsgiverorganisasjon for	Landsrådet for Norges barne- og
seksualitetsmangfold	kirkelige virksomheter	ungdomsorg-LNU
Fritt Norden - Norge	Kirkens Nødhjelp/ Norwegian Church	Leieboerforeningen
Funksjonshemmedes (FFO)	Aid	LIN (Likestilling Inkludering og
Grenseløs Kjærlighet	Kirkens SOS i Norge	Nettverk)
Hanano Development Organisation	Kirkerådet	Lions Club International Distrikt 104
Harry Benjamin Ressurscenter	Kiwanis International District Norden	Lærernes Misjonsforbund
HATS (Hålogaland Amatørteaterselskap)	Kjeringråd	MA - rusfri trafikk og livsstil
Helseforum for kvinner	Klassisk - Organisasjon For	Mat & atferd
Helsepersonel For Plantebasert	Konsertarrangører	MA-Ungdom
Kosthold(HEPLA)	Klokkeklovnene	Med Israel For Fred
HivNorge	KNIF SA	Menneskeverd
Hjelpekilden Norge	Kongelig Norsk Båtforbund	Mental Helse
Hjernesvulstforeningen	Korpsnett Norge	Mental Helse Ungdom
Home-Start Familiekontakten	Kreativ Aktiv Norsk	Miljøagentene
Norge(HSFN)	DataUngdom(Kandu)	Miljøstiftelsen Bellona
Hospiceforum Norge	Kreftforeningen	MIR - Multikulturelt Initiativ- og
Human-Etisk Forbund	Kristelig studieforbund (K-stud)	Ressursnettverk
Humanistforbundet	Kristent arbeid blant blinde og svaksynte	Misjon uten grenser
Humanistisk Ungdom	KABB	Misjonskirken Norge
Humanity First Norge	Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)	Misjonskirken Ung
Hvite Ørn Norge	Landsforbundet av Motorhistoriske	Multippel Sklerose Forbundet i Norge

Musikkens studieforbund	Norges Røde Kors	Norske Kirkeakademier
Nakke- og kjeveskaddes landsforening	Norges Samemisjon	Norske konsertarrangører
Nakkeforbundet	Norges Skotthyllforbund	Norske Kunstforeninger
Nasjonalforeningen for folkehelsen	Norges Sopp- og Nyttevekstforbund	Norske Kvinners Sanitetsforening
Natteravnene	Norges speiderforbund	Norske Redningshunder
Natur og Ungdom	Norges Unge Katolikker	Norske Samers Riksforbund
Nei Til EU	Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner	Norske symfoni-orkestres landsforbund
New Life Mission	Norilco - Norsk Forening For Stomi, Reservoar og Mage- og Tarmkreft	NASOL
NOAH - For Dyrs Rettigheter	Normisjon	Norsk-Russisk Kultursenter
Norbrygg - Norsk	Norsk arkivråd	Norway International Network (NIN)
Hjemmebryggerforening	Norsk Bluesunion	Organisasjonen For Barnevernsforeldre
Nordmanns-Forbundet/Norwegians Worldwide	Norsk Bridgeforbund	Organisasjonen Voksne for Barn
Noregs Mållag	Norsk Cøliakiforening	Oslo Katolske Bispedømme
Noregs Ungdomslag	Norsk Filmklubbforbund (NFK)	Panafrikan Women Association (Pawa)
Norges Astma- og Allergiforbund	Norsk Folkehjelp	Partnership For Change
Norges Blindeforbund	Norsk Forening for Fartøyvern	Pensjonistforbundet
Norges Blindeforbunds Ungdom	Norsk forening for prosjektledelse(NFP)	Plan Norge
Norges Bygdekvinnelag	Norsk Fosterhjemsforening	Polyteknisk forening
Norges Døveforbund	Norsk Friluftsliv	Prematurforeningen
Norges Fibromyalgi Forbund	Norsk Fyrhistorisk Forening	Primers MC
Norges Handikapforbund	Norsk Glaukomforening	Prison Fellowship Norge
Norges Husflidslag	Norsk Helse- og Avholdsforbund	Professional Women's Network Norway
Norges Idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komité	Norsk Jazzforum	Psoriasis- og eksemforbundet
Norges KFUK-KFUM	Norsk Jernbaneklubb	Rabea Kvinneforening
Norges KFUK-KFUM speidere	Norsk Kennel Klub	RE:ACT
Norges Korforbund	Norsk Luthersk Misjonssamband	Redd Barna
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag	Norsk Mongolsk Forening	Redningsselskapet - Norsk Selskab Til Skibbrudnes Redning
Norges Kristne Råd	Norsk musikkråd	Reform - ressursenter for menn
Norges Kulturvernforbund	Norsk Nettverk for Down Syndrom	Refugees Welcome Norway
Norges Kvinne- og familieforbund	Norsk Revmatikerforbund	Retinitis Pigmentosa Foreningen i Norge
Norges Livredningsselskap	Norsk Sangerforum	ROS Rådgivning om Spiseforstyrrelser
Norges Musikkorps Forbund	Norsk Sarkoidose Forening	Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon (RIO)
Norges Naturvernforbund	Norsk Tolkeforening	Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)
Norges Parkinsonforbund	Norsk TotalforsvarsForum	
	Norske Historiske Spel	

Sami Nissonforum/Samisk Kvinneforum	Stiftelsen Fransiskushjelpen	Søndagsskolen Norge
Seniordans Norge	Stiftelsen Frogner Menighetshus	Søvnforeningen
Seniornett Norge	Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo	Termik Rana
Seniorsaken	Stiftelsen Livsglede for Eldre	Tjukkasjengen
Senter for tro og medier (tidligere Familie & Medier)	Stiftelsen Norsk Luftambulanse	Tsjetsjensk Ungdomsforening (TUF)
Sex og Politikk - Forening For Seksuell og Reproduktiv Helse og Rettigheter	Stiftelsen Norsk Nødhjelp	UNG i Kor
Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet	Stiftelsen Organdonasjon	Ung Kirkesang
Skedsmokorset Kulturforum	Stiftelsen Retretten	Ung Kreft
Skiforeningen	Stiftelsen Rettferd for taperne	UngDialog
Slekt og data	Stiftelsen Robin Hood Huset	Ungdom & Fritid
Solgården Sa	Stiftelsen Tamilsk Ressurs og Veiledningssenter	Ungdom mot narkotika -UMN
SON-Straffedes organisasjon i Norge	Stiftelsen Termik	Unge Funksjonshemmede
Sos-Barnebyer Norge Stiftelsen	Stiftelsen Trondheim Jazzfestival	Union Of Nigerian Nationals Norway
Spilleavhengighet Norge	STL Samarbeidsrådet for Tros- og Livssynssamfunn	Vatnar Kristne Fellesskap(VKF)
Spiseforstyrrelsesforeningen	Stoffskifteforbundet	Velferdsalliansen
Stiftelsen Angstringen Norge (arn)	Strømmestiftelsen	Vellenes Fellesorganisasjon
stiftelsen CRUX	Studieforbundet Funkis	Vestre Aker Frivillighetssentral
stiftelsen evangeliesenteret	Studieforbundet kultur og tradisjon	Veteranforbundet SIOPS
Stiftelsen Flyktningshjelpen	Støtteforeningen for Kreftrammede	Voksenopplæringsforbundet (VOFO)
Stiftelsen Fontenehuset Drammen	Syvendedags Adventistkirken - Den Norske Union	Voksne med medfødt hjertefeil
Stiftelsen Fontenehuset Hønefoss		Y's Men International Region Norge
		Åpen folkekirke

FRIVILLIGHET
NORGE